ਪੈਗ਼ਾਮ

ਜਨਵਰੀ 1987 | ਪੈਂਫਲਿਟ ਨੰਬਰ 1 | ਸਹਾਇਤਾ 2 ਰੁਪਏ

ਚੌਤਰਫੇ ਸੰਕਟ 'ਚ ਘਿਰੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ

ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਕਮੀਨੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ 'ਚ ਵਾਧਾ

ਅੰਦਰ ਪੜ੍ਹੋ

- 25 ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੋਲੀਆ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿਤੇ।
- ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਭੰਨ ਤੋੜ।
- ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਰਿਹਾ ਦਲਿਤ ਉਭਾਰ।
- ਗੋਆ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਖਾੜਕੂ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ।
- ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ : ਕੁੜਿੱਕੀ 'ਚ ਫਸੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ।
- ਨਾਗਾਲੈਂਡ 'ਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘ-ਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ।
- ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ 'ਚ ਖਾੜਕੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ।
- ਬਿਹਾਰ 'ਚ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਹੈ।
- ਕਣਕ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ।
- ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਸਹੀ ਗੁੱਸਾ ਗ਼ਲਤ ਰਾਹ।
- ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ।
- ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਬੇਪੜਦ।
- ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਵੀ ਫਿਰਕੂ।
- ਭਾਰਤੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਫਿਰਕੂ।

ਪੰਜਾਬ ਪੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੌਕਸੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਉਪਰ ਟਿਪੱਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਫੌਜੀ ਦਖਲ ਦੇ ਵਧਣ ਦੀ ਗਲ ਕਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਇਕ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਵਾਪਰੀਆ ਅਹਿਮ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈਆ ਹੋਰ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨੇ, ਸਾਡੀ ਉਪਰੋਕਤ ਕਹੀ ਗਲ ਦੀ ਹੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਗਲ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਲੰਘ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਟੌਹੜੇ ਦੀ ਜਿੱਤ, ਦਸੂਹਾ ਲਾਗੇ 22 ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਸਾ, ਬਾਦਲ, ਟੌਹੜਾ ਤੇ ਸੈਕੜੇ ਹੋਰ ਅਕਾਲੀ ਤੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿਖਾਂ ਦੀਆਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਜਿਲੇ ਸਮੇਤ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 16 ਹੋਰ ਤਹਿਸੀਲਾਂ ਨੂੰ ਗੜਬੜ ਵਾਲਾ ਇਲਾਕਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਸਥਾਨਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਫੋਜ ਸੱਦਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਲਾਂ ਨੂੰ ਵਸੀਹ ਅਖਤਿਆਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਧਮਾਕਾ ਖੇਜ਼ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪੁਚਾ ਦਿਤਾ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਬਰਨਾਲਾ ਹਕੂਮਤ ਰਾਹੀ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਇਕ ਮਹੱਤਵ-ਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਣ ਅਤੇ ਭੁਲੇਖੇ 'ਚ ਪਾਉਣ ਰਾਂਹੀ ਹਕੂਮਤ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੁਣ ਵੇਲਾ ਵਿਹਾ ਚੁਕੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਏਨੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿੱਖੜ ਚੁਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਗ ਉਪਰ ਕੋਈ ਗਿਣਨਯੋਗ ਅਸਰ ਨਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਸ ਲਈ ਬਰਨਾਲਾ, ਕੇਂਦਰ ਲਈ ਹੁਣ ਕੰਮ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀ ਰਿਹਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਸਿਆਸੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਨਹੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਗੋਂ ਏਦੂੰ ਉਲਟ ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਹੋਂਦ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਰਦਾਰ ਕਾਰਨ, 'ਪੰਜਾਬ ਸਮਝੌਤੇ' ਦੇ ਵੀ ਠੁੱਸ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿਖਾਂ ਉਪਰ ਵਧੀਕੀਆਂ ਦੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣ ਨੇ ਸਿਖ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੱਧ ਜਨਤਕ ਅਧਾਰ ਮੁੱਹਈਆ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੜਾਈ ਦੇ ਇਸ ਗੇੜ ਵਿਚ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਉਤੋਂ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੀ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਮ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਹਾਲਤ '84 ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਹੀ ਮੁੜ ਨਹੀ ਜਾ ਖੜੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਪਹਿਲਾਂ

ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਚੇਰੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾ ਅਪੜੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਵੀ ਇਸ ਵਾਰ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਵਿਉਂਤ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਕ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹਾਲਤ ਚੋਂ ਇਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਪੱਕ ਨਾਲ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਵੱਡੇਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ, ਦੋਵਾਂ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਜੋਰ ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਤਿਆਰੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਸ ਦਿਨ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਰੂਪ ਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਵੇਂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਅਗਾਊ ਕੁਝ ਕਹਿ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਤਿਆਰੀਆ

ਭਾਵੇਂ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਫਿਰਕੂ ਮਹੌਲ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ ਰਾਜੀਵ ਦੇ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਵੇਲੇ ਤੋਂ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਲਈ ਵਿਆਪਕ ਜਨਤਕ ਅਧਾਰ ਮੁੱਹਈਆ ਕਰੇਗੀ ਤੇ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿਖਾਂ ਉਪਰ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰੈਸ ਅੰਦਰ ਵੀ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਇਕਪਾਸੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਝੜੀ ਲਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਫੌਜਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਇਕ ਉਚ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿਣਾ "ਕਿ 16 ਤੋਂ 30 ਸਾਲ ਦਾ ਹਰ ਸਿਖ ਨੌਜਵਾਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਬਣਨ ਦੀਆ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਸਮੋਈ ਬੈਠਾ ਹੈ", ਸਿੱਖਾਂ ਬਾਰੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਤੁਅੱਸਬ ਤੇ ਨਫਰਤ ਭਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆ ਚਾਲਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆ ਟਿਪਣੀਆ ਨਾਲ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਕਿਨ੍ਹੇ ਹੀ ਵੱਡੇ ਰਸਾਲੇ ਭਰੇ ਪਏ ਹਨ। ਸਿਖਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਫਿਰਕੂ ਮਹੌਲ ਨੂੰ ਤਿਖਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰਾਜੀਵ ਵਲੋਂ ਏਦੂੰ ਵੱਧ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਦੇ ਸੰਭਾਵਤ ਖਤਰਿਆ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਆਸੀ ਕਾਰਵਾਈਆ ਕੀਤੀਆ ਜਾ ਰਹੀਆ ਹਨ। ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਵੱਡੇ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀ ਸੂਰਤ 'ਚ ਸਿਖ ਫੌਜ ਦਾ ਇਕ ਹਿੱਸਾ ਬਗਾਵਤ ਕਰ ਸਕਦਾਂ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾਂ ਫੌਜੀ ਜਬਰ ਤੋਂ ਡਰਦੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜਿਲਿਆ ਦੇ ਲੋਕ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਲੋਂ ਸ਼ਰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਭਜ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਦੋਵੇ ਗੱਲਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਸਿਰ ਦਰਦੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣੀਆ ਹੋਈਆ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧ ਨੂੰਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰ ਤੋੜ ਕੋਸਿਸ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆ ਹਨ ਉਥੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਭਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਭਾਵਤ ਖਤਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਨਜਿਠਣ ਲਈ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਘੜੀਆ ਜਾਂ ਰਹੀਆ ਹਨ।

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੇ ਬੰਗਾਲ ਅੰਦਰ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੇ ਦੌਰੇ ਸਮੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ "ਸਿੱਖ ਅਤਿ-ਵਾਦੀਆ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਨਵੇਂ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ" ਦੇ ਐਲਾਨ, ਜਿਥੇ ਚੋਣ ਸਰਗਰਮੀਆ ਦਾ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਹਨ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਸਲਾ ਵੀ ਇਨਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਬਿੰਦੂ ਬਣਿਆ ਹੈ। ਜੰਮੂ-ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਫਾਰੂਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾ ਕੇ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਲੋਂ ਆਰਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਨੇ ਸੁਰਖਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਉਪਹਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਗੋਰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਨਰਮ ਸੁਰ ਰਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਰਕਸੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹਮ-ਦਰਦੀ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਏਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜ ਹਰਿਆਣੇ ਨੂੰ ਆਰਥਕ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇ ਗੱਫੇ ਬਖਸ਼ ਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੇ ਕਿਲੇ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਹੀ ਗੰਦੀ ਖੇਡ ਖੇਡੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੋਰਬਾਚੇਵ ਦਾ ਭਾਰਤ ਦੌਰਾ ਵੀ ਸਿੱਖ ਮਸਲੇ ਤੋਂ ਅਣਭਿੱਜ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਸਗੋਂ ਗੋਰਬਾਚੇਵ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਿ ਰੂਸ-ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਲਾਮਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਵਿਰੁਧ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰੀ, 1971 ਦੀ ਹਿੰਦ-ਰੂਸ ਸੰਧੀ ਤਹਿਤ ਹਰ ਮਦਦ ਲਈ ਤਿਆਰ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਰਵਾਜਨ ਕਹੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰੋਂ ਵੱਖ-2 ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਤੇ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਵਿਰੁੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਖਤਰੇ ਖਿਲਾਫ ਉਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਤੇ ਉੱਠ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਜਹਿਦਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨ 'ਚ ਡੁਬੋਣ ਲਈ ਰੂਸੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਰੋਸ਼ਨੀ 'ਚ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਮੱਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪਾਕਿ ਚ ਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਪਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਰੂਸ ਦੇ ਦਬਾਅ ਨੂੰ ਵੀ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ। ਤੇ ਇਹ ਕੋਈ ਇਤਫਾਕ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੋਰਬਾਚੇਵ ਦੇ ਦੌਰੇ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਦ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ "ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਵਿਰੁਧ ਸਾਂਝੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਲਈ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਸਹਿ ਨਾ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੂਸ ਤੋਂ ਹਰ ਖਤਰੇ ਮੌਕੇ ਬਹੁੜਨ ਦੀ ਹਾਮੀ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਉਪਰ ਵੱਡੀ ਫੌਜੀ

ਮਸ਼ਕ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਫਿਰ ਰੂਸ ਰਾਹੀਂ ਪਾਕਿ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਹਮਲੇ ਸਮੇਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਪਾਕਿ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਫੌਜ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਨਫਰੀ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਵਧਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ

ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੋਂ ਚੁਕੇ ਜਾਬਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਥਿਆਰ ਜਦ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਉਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਐਤਕੀਂ ਵਾਰ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਭਾਵੇਂ ਮੁਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਉਪਰ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੀ ਮਾਰ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਸਮੁੱਚੇ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੀ ਆਉਣੇ ਹਨ। ਫੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬੋਂ ਜਲਾਵਤਨ ਕਰਕੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ. ਦੀਆਂ ਜੇਹਲਾਂ 'ਚ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਉਥੋਂ ਦੀਆਂ ਜੇਹਲਾਂ ਖਾਲੀ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਰੇਅ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਹੇਠ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਿਵਲ ਤੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਖਾਸਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਘਲੂਘਾਰਾ ਰਚਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਤਾਂ ਖੁਲ੍ਹੇਆਮ ਹੀ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਭੂਗੋਲਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ ਰਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰ ਸਕੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਫੌਜੀ ਮਸ਼ਕਾਂ ਤੇ ਥਾਣਿਆਂ'ਚ ਜਾ ਕੇ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਥਾਨਕ ਨਕਸ਼ੇ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣਾ ਇਸੇ ਹਮਲੇ ਲਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਲੜੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਤੋਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ, ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੇ ਫ਼ੌਜੀ ਰਾਜ ਹੇਠ ਨਹੀਂ ਵੀ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਫੌਜੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਐਨ ਨੇੜਿਉ ਜੋੜ ਕੇ, ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਫੌਜੀ ਬੂਟਾਂ ਹੇਠ ਜਕੜਨ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕੱਸੀ ਬੈਠੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਵੀ, ਹੁਕਮ ਹੁੰਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਫੌਜ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆ ਸਕੇ।

ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲ ਸਿਆਸੀ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ

ਪਿਛਲੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹਿੰਦੂਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦਾਂ ਸਿਲਸਲਾ ਹੋਰ ਵਧਿਆ ਹੈ। ਦਸੂਹਾ ਲਾਗੇ 22 ਬੇਗੁਨਾਹ ਮੁਸਾਫਰਾਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਕਿਆ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅੱਤ ਹੀ ਸੀ। ਖਾੜਕੂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਅੰਦਰਲਾ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਕੁਰਾਹਾ ਨਾ ਸਿਰਫ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਚੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ, ਜ਼ਾਲਮ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁਧ, ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਦੂਰ ਧੱਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਕੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਇਰਾਦਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਣ 'ਚ ਵੀ ਸਹਾਈ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਕੇ ਖਾੜਕੂ ਸਿਖ ਧਿਰਾਂ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਸੰਗੀ ਤਾਕਤਾਂ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜੇ ਵਲ ਹੀ ਜਾਣਗੀਆਂ ਤੇ ਖੁਦ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁਧ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗੇ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਵਾਪਰ ਰਹੀਆਂ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਸਿੱਖ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਹਥਿਆਰ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹਾਕਮ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਜਬਰ ਢਾਹੁਣ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਵਜੋਂ ਵਰਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦੀ ਸਮਝ ਅੰਦਰਲਾ ਇਹ ਕਾਣ ਬਹੁਤ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਹ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਸਧਾਰਨ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਦਿੱਲੀ ਹਕੂਮਤ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਵਧੀਕੀਆਂ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਅ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਮਿਹਨਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਜਦ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ, ਲੁਟੇਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਅਗੇ ਸਿਰ ਉਠਾ ਕੇ ਚਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਕਰੋਪੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਸਗੋਂ ਫਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਆਪਣੇ ਲੁਟੇਰੇ ਮਨਸ਼ਿਆ ਲਈ ਫਿਰਕੂਪੁਣਾ ਭੜਕਾ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੋਟੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਲਈ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿਆਸੀ ਸੂਝ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਯਕਜਹਿਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਫਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਖਾੜਕੂ ਸੰਘਰਸ਼ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜਿਹੜੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਲੁਟੇ ਤੇ ਸਤਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅੰਦਰ ਸਭਨਾਂ ਵਰਗਾਂ ਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰੇਰਨ ਤੇ ਸਿਖਿਅਤ ਕਰਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਖਿਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਡਰਾਅ ਧਮਕਾਅ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ ਜਿਹੜਾ ਖਾੜਕੂ ਧਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਭੁਲੇਖਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਹਾਣੀ ਵਿਰੁਧ
ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ 25 ਮੁਸਲਮਾਨ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤੇ

ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਅਜਿਹਾ ਮਹੀਨਾ ਲੰਘਦਾ ਹੋਵੇ ਜਦੋਂ ਮੁਸਲਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਥਾਂ 'ਤੇ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੋਵੇ । ਕਿਤੇ ਰਾਜਸੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧਾ ਆਪ, ਕਿਤੇ ਫਿਰਕੂ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀ ਅਨਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ । ਨਾਂ ਤਾਂ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿਤਿਓਂ ਕੋਈ ਅਵਾਜ਼ ਹੀ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਰੋਸ ਪਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਫਰਿਆਦ ਸੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮੁਜ਼ਰਮ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ । ਹਾਂ ਮੌਕੇ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਪੂੰਝਣ ਖਾਤਰ ਕਦੀ ਕਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨਾ ਦਾ ਖੇਖਣ ਜਰੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਤਾਜਾ ਮਿਸਾਲ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਪੁਲਸ ਨੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਹਫਤੇ ਦੋ ਦਰਜਨ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 100 ਦੇ ਲਗਭਗ ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਇਹਨਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਕਸੂਰ ਕੀ ਸੀ ? ਉਹੋ ਹੀ, ਜੋ ਅਕਸਰ ਹਰ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ । ਰਾਜ, ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰੈਸ ਜਾ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਭੜਕਾਹਟ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹਰਕਤ 'ਚ ਆਉਣਾ । ਇਸ ਵਾਰ ਫਿਰਕੂ ਪ੍ਰੈਸ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਬਣੇ ਸਨ । 8 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਬੰਗਲੌਰ ਦੇ ਇਕ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ ਦਕੱਨ ਹੈਰਾਲਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੈਗਜੀਨ ਸ਼ੈਕਸ਼ਨ 'ਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਕਹਾਣੀ ਛਾਪੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੁਸਲਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਇਸ ਪੈਗੰਬਰ ਖਿਲਾਫ ਬੜਾ ਗੁੱਝਾ ਤੇ ਕਮੀਨਾ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ । ਇਹ ਹਮਲਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੁਸਲਮ ਜਨਤਾ ਲਈ ਅਸਿਹ ਸੀ,ਸੋ ਉਹ ਹਜਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੜਕਾ ਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ । ਬਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ, ਫੌਰੀ ਪੁਲਸ ਥਾਣਿਆਂ 'ਚੋ ਬਾਹਰ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਛੱਟਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ।

ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਇਥੇ ਹੀ ਸਮਾਪਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ । ਇਸ ਘਟਨਾ ਪਿਛੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਪ੍ਰੈਸ, ਇੰਡੀਆ ਟੂ ਡੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਤੱਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਧਾਰਨੀਆਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮ ਤਬਕੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਹੋਰ ਹੱਲਾ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ, ਕੋਈ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੀ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਛਪੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਸ ਕਿਉਂ ? ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ "ਲਾਪਰਵਾਈ ਨਾਲ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੋ ਸਕਦੀ ਇਕੱਲੀ ਇਕਹਿਰੀ ਕਹਾਣੀ" ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿਰੁੱਧ ਏਨੇ ਵਾਵਵੇਲੇ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਮਾਫੀ ਮੰਗ ਲਈ ਹੈ ? ਕਈ ਤਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਦੰਗੇ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਤੱਕ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ "ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹੇ ਕਰਨਾਟਕ ਤੱਕ ਵੀ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ"

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ ਇਹ ਗੱਲ ਦਰੁਸਤ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪ੍ਰੈਸ ਨੂੰ ਇਹ ਠੇਕਾ ਕਿਵੇਂ ਦੇ ਦੇਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਮਰਜੀ ਊਲ ਜਲੂਲ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇ ? ਜੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਕਸੂਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦਾ ਜੋ ਪੈਰ ਪੈਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਧੋਖਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ । ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿਰਫ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ । ਦਲਿਤਾਂ ਵਾਂਗ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 3 ਦੀ)

ਨਾਲ ਦਿੱਲੀ ਹਕੂਮਤ ਹਿੱਲਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਸ਼ਾਤਰ ਫਿਰਕੂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਤਸੀਰ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਦਾ ਹੀ ਸਿੱਟਾ ਹੈ । ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨਾਲ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਚੀਕ ਚਿਹਾੜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹੇਜ 'ਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਾਜ ਭਾਗ ਖਤਰੇ 'ਚ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਬੇਤਹਾਸ਼ਾ ਸ਼ੋਰਗੁਲ ਮਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੇ ਕਤਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਿਰਕੂ ਮਨਸ਼ਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬੋਂ ਬਾਹਰ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫਿਰਕੂ ਹਨੇਰੀ ਵਿਚ ਉਲਝਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ । ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਅੰਦਰ ਉੱਠ ਰਹੀ ਕੌਮੀ ਜਾਗਰਤੀ ਤੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਜਦੋਜਹਿਦਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਵਿਚ ਹੀ ਰੋਲ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਤਲਾਂ ਨਾਲ ਉਤੋਂ 'ਹਿਲਦੇ' ਲਗਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਝਾਤ ਮਾਰਕੇ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੱਛਾਂ ਵਜਾਉਂਦਾ 'ਅੰਦਰਲਾ' ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਸਕੇ । ਜੇਕਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸਮਝਾਂ ਨਾਲੋਂ ਜਲਦੀ ਖਹਿੜਾ ਨਾ ਛੁਡਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਾਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਦੀ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸਦਾ ਖਮਿਆਜਾ ਭੁਗਤਣਾ ਪਵੇਗਾ ਸਗੋਂ ਇਸ ਦਾ ਕਾਲਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮੀ ਲਹਿਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਵੇਗਾ । ○

ਵਿਦਿਅਕ ਖੇਤਰ 'ਚ ਉਹ ਸਭ ਤੋਂ ਪੱਛੜਿਆ ਹੋਇਆ ਤਬਕਾ ਹੈ।

ਲਾਪਰਵਾਹੀ 'ਚ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਛਪਣ ਦੀ ਦਲੀਲ 'ਚ ਵੀ ਕੋਈ ਤੁਕ ਨਹੀਂ। ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਲੇਖਕ ਪੀ. ਐਨ. ਨੰਬੂਦਰੀ ਦੇ ਆਰ. ਐੱਸ. ਐੱਸ. ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਛੁਪੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸੰਬੰਧਾ ਦੀ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਪ੍ਰੈਸ 'ਚ ਕਈ ਵਾਰ ਚਰਚਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਇਹ ਉਸਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਕੋਈ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਮਲਿਆਲਮ 'ਚ ਅਜਿਹੀਆ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਬਦਨਾਮ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਹਾਣੀ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪਰਵਾਨਗੀ ਮੈਗਜੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਹਰੀ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਆਪ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਸਿਰਫ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ਨੂੰ ਹੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਹਿਲਾ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾ ਕੇਰਲਾ ਦੇ ਇਕ ਪੇਪਰ ਨੇ ਇਹੋ ਕਹਾਣੀ ਮਲਿਆਲਮ 'ਚ ਛਾਪੀ ਸੀ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਰੋਸ ਜਥੇਬੰਦ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕਰ ਸਕੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਅਫਸੋਸ ਵੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੇਰਲਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ "ਦੱਕਨ ਹੇਰਾਲਡ" ਦੀ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜੀ 'ਚ ਛਾਪਣ ਦੀ ਜੁਅਰਤ ਪਈ ਸੀ।

ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਇਕੱਲੀ ਇੱਕਹਿਰੀ ਘਟਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਯੂ. ਪੀ. ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਨਾਲ ਇਕ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਹਾਲਾਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਦਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਹ ਮਸਜਿਦ ਪਿਛਲੇ 40 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਪਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਸਜਿਦਾਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ ਹਨੂਮਾਨ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਦੱਸਕੇ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜਨਮ-ਭੂਮੀ ਦਸਕੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾ ਚਲਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਵੀ ਸ਼ਹਿ ਹਾਸਲ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕੁਝ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਕ ਗਰੰਥ "ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ" ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਵਾਉਣ ਲਈ ਕਲਕੱਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵਿਚ ਕੇਸ ਕਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਡੰਡੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਮਕ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀ ਆਗੂਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਸੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੇ ਉਹ ਅੱਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਬਾਰ ਦੀ ਹੱਦ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਕਹਾਣੀ ਨੇ ਤਾਂ ਇਕ ਚੰਗਿਆੜੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਗੰਬਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਕੇ ਜਲੀਲ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਾਰੇ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਗਏ ਅਤੇ ਹੁਣ ਕਸੂਰਵਾਰ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਿੰਨਾਂ ਕਮਾਲ ਦਾ ਇਨਸਾਫ ਹੈ।

ਅਸਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕਾ-ਪ੍ਰਸਤ ਅਨਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਵੀ। ਇਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਬਨਾਅ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੋ ਵਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਉਚੇ ਅਹੁਦਿਆ 'ਤੇ ਭਰਤੀ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਵਿਤਕਰੇ ਭਰੀਆਂ ਫਿਰਕੂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸਦਕਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਮੁਸਲਮ ਭਾਈਚਾਰਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਹਰ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਪੱਛੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆਂ ਹੈ।

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਅੰਦਰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਪਸਰ ਰਹੀਆਂ *ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਰਹੇ ਕੌਮੀ ਘੋਲਾਂ* ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਡਾਢਾ ਬੇਚੈਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕੁਚਲਨ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਉਹ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ ਚ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਭੜਕਾਉਣ ਦੀ ਇਹ ਸਰਕਾਰੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁਸਲਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਫਰਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਤ ਤੋਂ ਬੇਖੌਫ ਹੋਕੇ ਵਰਦੀ ਅੱਗ 'ਚ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਇਹੋ ਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਬਾਰੂਦ ਵੀ ਭਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਪਟਾਕੇ ਪਾ ਦੇਣ ਦੀਆ ਪੂਰੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਲੋੜ ਸਿਰਫ ਸਿਆਣਪ ਭਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਲੀਤਾਂ ਧਰਨ ਦੀ ਹੈ। ⊙

ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਨਫਰਤ ਭਰਨ ਲਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਭੰਨਤੋੜ

—ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ

ਸਾਡੀਆਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਿਮ ਹਾਕਮਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੰਨੀਆਂ ਉਕਾਈਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਮਾਰ, ਮੂਰਤੀ ਤੋੜ ਅਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਤੇ ਧਰਮ ਤਬਦੀਲ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਾਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਵਿਸਾਹੀ ਭੜਕੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀ- ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉੜੀਸਾ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਬੀ. ਐਨ. ਪਾਂਡੇ ਵਲੋਂ ਦਿਤੇ ਗਏ ਤਿੰਨ ਭਾਸ਼ਣਾ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੋ। ਇਹ ਭਾਸ਼ਨ ਸੰਗ੍ਰਹਿ 'ਇਸਲਾਮ ਔਰ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ' ਸਿਰਲੇਖ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿਚ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਇਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣ ਲਈ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਫਤ ਮੁਫਤੀ ਦੇਣੀ ਨਾ ਮੰਨੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦੇ ਦਿਆਂਗਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਪਾਂਡੇ, ਝੂਠ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਮੂੰਹ ਬੋਲਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਛਪੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਇਕ, ਉਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਲਕੱਤਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ: ਹਰਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਵਲੋਂ ਸੰਪਾਦਿਤ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਹ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, "3000 ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀਪੂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਇਸਲਾਮ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਜਦੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਵਸੀਲਾ ਪੁਛਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਾ: ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ "ਮੈਸੂਰ ਗੱਜ਼ਟ" ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਵਿਦਵਾਨ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਜੀ ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਹਵਾਲਾ ਲੈਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬੰਗਲਾ, ਅਸਾਮ, ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਇਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਟੀਪੂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਮੋਟੀ ਰਕਮ ਦਿਤੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰੰਗਾ ਪਟਨਮ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚ ਰੰਗ ਨਾਥ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬਦਨਾਮ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਲਮਗੀਰ ਦੇ ਨਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੱਟੜ ਮੁਸਲਮਾਲ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਲਗਾਤਾਰ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੇ ਦਰਜਨਾਂ ਹਿੰਦੂ ਪੂਜਾ ਸਥਾਨਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅੱਛੀ ਖਾਸੀ ਰਕਮ ਦਾਨ ਵਿਚ ਦਿਤੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮੋਹਰ ਤੇ ਦਸਤਖਤਾਂ ਵਾਲੇ ਫਰਮਾਨ, ਅਜਾਇਬ ਘਰਾਂ 'ਚ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰਾਂ ਦਾ ਨਾਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁਕਮ ਕੁਝ ਮਸਜਿਦਾਂ ਲਈ ਵੀ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦਭਾਵ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਸਬੂਤ ਮਿਲ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਗੈਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਲੋਂ ਕਾਫਰ ਕਰਾਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਘਟ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕਵੀ ਨੇ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾਂ ਹੈ—

> ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਸਾਲ ਮੇਂ ਬਸ ਯਾਦ ਉਨਕੇ
> ਦਾਸਤਾਨੇਂ ਇਤਨੀ
> ਕਿ ਆਲਮਗੀਰ ਹਿੰਦੂ ਕੁਸ਼ ਥਾ,
> ਜ਼ਾਲਿਮ ਥਾ, ਸਿਤਮਗਰ ਥਾ।

ਪਾਂਡੇ ਇਸ ਤਰੋੜ-ਮਰੋੜ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ, ਸੋਚ-ਸਮਝਕੇ ਅਪਣਾਈ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਕਿ ਹਿਦੂਆਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜੇ ਦੇ ਬੀਜ ਬੀਜੇ ਜਾਣ। ਉਹ, ਲਾਰਡ ਐਲਗਿਨ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਸੈਕੇਟਰੀ ਆਫ ਸਟੇਟ ਵੁੱਡ ਦੇ ਖਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਉਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, "ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਪਸ ਵਿਚ ਲੜਾਓ।" ਲਾਰਡ ਕਰਜ਼ਨ ਦੇ, ਹੇਮਿਲਟਨ ਦੇ ਖਤ ਦਾ ਹਵਾਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਉਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, "ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ ਹਿੱਸਿਆਂ 'ਚ ਵੰਡ ਦਿਓ" ਅਤੇ ਲਾਰਡ ਡੈਫਰਿਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਇਉਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, "ਧਾਰਮਕ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਇਹ ਵੰਡ ਸਾਡੇ (ਬਰਤਾਨੀਆ) ਵਧੇਰੇ ਫਾਇਦੇ'ਚ ਹੈ।" ਸਥਿਤੀ ਅਸਲ'ਚ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਿਛਲੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ ਵਰਗੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਪੀ. ਐਨ. ਓਕ ਵਰਗੇ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸਕਣਗੇ ਜੋ ਆਪਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਰਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਲਗਾਤਾਰ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ⊙

ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਗੰਭੀਰ
ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਰਿਹਾ ਦਲਿਤ ਉਭਾਰ

ਅਜ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਚੋਂ ਹੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਜਾਗਰਤ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਵਾਦ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮਿਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਡੀ. ਐਸ. ਫੋਰ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਕਾਫੀ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਲ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਇਨਾਂ ਨੇ ਨਫਰਤ ਨਾਲ, ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਪਲੇਚੇ 'ਚ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਫਸਾਈ ਰਖਣ ਦੀ ਸਾਜਸ਼ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਨਾਂ 'ਹਰੀਜਨ' ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਕ ਦਲਿਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਵੈਮਾਨ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਏਦੂੰ ਵੀ ਵੱਧ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਚ ਪ੍ਰਚਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਨਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਰਾਜ ਸੱਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਹੋਣੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਗਲ ਵਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਰਾਹ ਅਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਹੀ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਜਥੇਬੰਦੀ ਹੇਠ ਲਹਿਰ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰਨ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸਜੇ, ਖੱਬੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਵੋਟ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਤਕੜਾ ਖੋਰਾ ਪਾ ਦਿਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਖਲਾਹਟ 'ਚ ਆ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਜਾਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਭੜਕਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਏਕਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਚੇਤੰਨਤਾ ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਰਾਹ ਪੈਣ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀਆਂ ਚਹੇਤੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ (ਖਾਸ ਕਰ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ) ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪਾ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਜੱਦ ਵਖ-ਵਖ ਧਾਰਮਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ ਵਿਰੁਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਜੜਾਂ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆ ਰਿਹਾ ਇਹ ਉਭਾਰ ਲੜਾਕੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਹੁਲਾਰੇ ਤੇ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਇਕ ਹੋਰ ਵੰਗਾਰ ਵਜੋਂ ਉਭਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਲੋਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਤਪਾਤੀ ਵਿਵਸਥਾ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਕੋਹੜ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਘੁਣ ਵਾਂਗ ਖਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਮਾਜੀ ਤਰੱਕੀ ਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਬਰਾਬਰੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਚ ਰੋੜਾ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਨੇ ਮਨੁੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਾਤ-ਦਰ-ਜਾਤ ਵੰਡ ਕਰਕੇ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸਾਰ ਦਿਤਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਂਝੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਰਿੰਦਗੀ ਭਰੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਿਉਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਜਗੀਰੂ ਰਾਜਿਆਂ ਲਈ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਆਪਣੇ ਪਿਛਾਖੜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਲਈ ਇਕ ਵਰਦਾਨ ਵਜੋਂ ਮਿਲੀ ਤੇ ਬਾਦ ਵਿਚ ਬਰਤਾਨਵੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁਲਾਮ ਬਣਾਈ ਰਖਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਖੂਬ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। 1947 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਰਾਜਭਾਗ ਸੰਭਾਲਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭਾਵੇਂ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਜਾਤਪਾਤ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਮਗਜੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਪਰ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਰ ਉਲਝੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਹੋਰ ਨਵਾਂ ਨਾਂ 'ਹਰੀਜਨ' ਦੇ ਕੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ 'ਚ ਹੀ ਸਮੋਣ ਦੀ ਇਕ ਨਵੀਂ ਸਾਜਸ਼ ਘੜੀ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਚੁੰਗਲ 'ਚ ਫਸੇ ਰਹਿਣ। ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਖਣ ਵਾਸਤੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ। ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਅੰਦਰ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਕੇ ਪੈਦਾ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਇਕ ਪਾਸੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਲਈ ਸਮਾਜਕ ਅਧਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਉਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮੀਅਤਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਚੇਤਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਮੱਧਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂਵਾਦ ਭੜਕਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਨਾਲ ਈਰਖਾ ਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਦਾ ਤਿੱਖਾ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤਪਾਤ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਜਿਥੇ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਦੀ ਜਰੂਰਤ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿਆਸੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਫੌਰੀ ਸਿਆਸੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਬਗੈਰ ਇਸ ਦੇ ਅਸਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕਰਕੇ ਹੀ ਜਾਤਪਾਤ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਬੀਤੇ ਸਮੇਂ 'ਚ ਭਾਰਤੀ

ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਵਲ ਕਦੇ ਵੀ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਜਮਾਤੀ ਸੁਆਲ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਲ ਨਾਲ ਜਾਤਪਾਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਬੇਸ਼ਕਲ ਜਿਹਾ ਨਕਸ਼ਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਵ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਤੇ ਆਰਥਕ ਹਾਲਤ ਤਕ ਹੀ ਸੁੰਘੇੜ ਕੇ ਰਖ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅੰਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਸੱਜੇ, ਖੱਬੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਵਲੋਂ, ਜਦ ਵੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਇਸ ਸਮਾਜਕ ਅਨਿਆਂ, ਜਬਰ ਤੇ ਲੁੱਟ ਵਿਰੁਧ ਚੇਤੰਨਾ ਜਾਗੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਇਨਾਂ ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਨਾ ਰਵੱਈਆ ਅਖਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ 'ਜਮਾਤੀ ਏਕਤਾ' ਨੂੰ ਤੋੜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਭੜਕਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਕ ਪਿਛਾਖੜੀ ਵਰਤਾਰਾ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਇਉਂ ਕਰਕੇ ਇਹਨਾਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ-ਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਨੇ ਵੀ ਅਖੀਰ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਪ੍ਰਤੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਾਲਾ ਵਤੀਰਾ ਹੀ ਅਪਣਾਈ ਰਖਿਆ। ਉਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਗਲ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਜਾਇਜ਼ੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਨਿਆਂ ਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਭੜਕਦੀ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ 'ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਣ ਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਜੰਮਣ ਭੌਇੰ ਤੇ ਪਾਲਣਹਾਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਹੀ ਹੈ। ਨਾ ਹੀ ਉਨਾਂ ਨੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਚ ਹੀ ਕਿਧਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਫੈਲਾਉਣ ਦੇ ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਤੇ ਅਮਲੀ ਖੇਤਰ ਚ ਲੜਾਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਤਰਜੀਹ ਦਿਤੀ।

ਹੁਣ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ 'ਚ ਹੋਏ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਵਾਧੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਮ ਚੋਂ ਦਲਿਤਾਂ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਸਵੈਮਾਨ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਲਈ ਚੇਤੰਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਉਨਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਡੀ. ਐਸ. ਫੋਰ ਦਲਿਤਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਬਣਕੇ ਉੱਭਰੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦਾ ਵੋਟ ਅਧਾਰ ਬੁਰੀ ਤਰਾ ਖੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਉਹ, ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਦੋ ਉਘੇ ਮਹਾਰਥੀਆਂ ਅਵਤਾਰ ਮਲਹੋਤਰਾ ਤੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸੁਰਜੀਤ ਵਲੋਂ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਡੀ. ਐਸ. ਫੋਰ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣੀ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲੱਛੀ ਗਈ ਹੈ। ਮਲਹੋਤਰੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਇਨਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਨਵੇਂ ਜੰਜਾਲ ਚੋਂ ਨਿਕਲਨ ਦੇ ਐਲਾਨ 'ਤੇ ਬੜਾ ਈ ਦੁਖ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ "ਉਨਾਂ (ਭਾਵ ਦਲਿਤਾਂ-ਲੇਖਕ) ਨੂੰ ਹਰੀਜਨ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਚਿੜ੍ਹ ਹੈ ਅਤੇ ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਦੇ ਹਰੀਜਨ ਕਲਿਆਣ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤੋਂ ਵੀ" (ਸਾਡਾ ਯੁਗ 7 ਦਸੰਬਰ 86)

ਗਾਂਧੀਵਾਦ ਦੇ ਹੇਜ਼ਲੇ ਇਹ 'ਕਮਿਊਨਿਸਟ', ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਇਨਾਂ ਦਲਿਤ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਜਾਤਪ੍ਰਸਤੀ ਭੜਕਾਊ ਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਜਨਤਾ 'ਚ ਪਾਟਕ ਪਾਉਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਗਰਦਾਨ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਗੈਰ ਫਿਰਕੂ ਹੋਣ ਦਾ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਖਸ਼ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਲੋਕ ਦੁਸ਼ਮਨ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਤੇ ਉਨਾਂ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰ ਹੋ ਨਿਬੜੇ ਹਨ।

ਜਾਤਪਾਤ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਮਾਜ ਦੀ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਇਆਪਲਟੀ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਚਿੰਬੜੀ ਇਸ ਵਬਾ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਮਾਜਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤ ਆਰਥਕ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕਰਨ। ਫੇਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਲੋਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਜਮਾਤੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਿੱਚ ਸਕਾਂਗੇ ਤੇ ਸਾਡੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜਾਨ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਜੋਰਦਾਰ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਅਜ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਣਭਿੱਜ ਹੋਇਆ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਲੜ ਰਹੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਲੋਂ ਵੀ ਜਾਤਪਾਤ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਅਸਰਦਾਰ ਲੜਾਈ ਦੇ ਚਿੰਨ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਗੋਂ ਉਨਾਂ ਅੰਦਰ ਇਹੀ ਗੱਲ ਘਰ ਕਰੀ ਬੈਠੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਜਟਊਪਣੇ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਹਿ ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ ਉਨਾਂ ਨਾਲ ਸਮਾਜਕ ਅਨਿਆਂ 'ਚ ਵਾਧਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇਕਰ ਜਾਤਪਾਤ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਜ਼ ਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੰਘਰਸ਼ 'ਚ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਣ ਤਾਂ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਵੱਡਿਆਂ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਕਾਜ਼ ਲਈ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ 'ਚ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ⊙

ਗੋਆ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੋਂਕਨੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਬਨਾਉਣ ਲਈ

ਸੰਘਰਸ਼ ਖਾੜਕੂ ਲੀਹਾ 'ਤੇ

ਗੋਆਂ ਦੀ "ਆਜ਼ਾਦੀ" ਦੇ 25 ਸਾਲਾ ਜ਼ਸਨ ਮਨਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜਧਾਨੀ ਪਣਜੀ ਪਹੁੰਚਿਆ "ਭਾਰਤ" ਦੇਸ਼ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਜੇ ਗੋਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਸਤ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹੀ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਗੋਆ ਅੰਦਰ "ਕੋਂਕਨੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣਾਓ" "ਗੋਆ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿਓ" ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਗੂੰਜ ਉਠੇ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ ਤੇ ਨਿਕਲ ਤੁਰੇ ਜੁਝਾਰੂਆਂ ਨੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਗੋਆ ਅੰਦਰ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਗੱਡੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਸ਼ਹਿਰਾ ਅੰਦਰ ਮੋਰਚੇ ਬੰਦੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਾਜ ਠੱਪ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਮਾੜਗਾਓ ਅਤੇ ਵਾਸਕੋ ਸ਼ਹਿਰ ਬਾਕੀ ਰਾਜ ਨਾਲੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਤੌਰ ਤੇ ਕੱਟ ਦਿਤੇ ਗਏ। ਗੋਆ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਤਹਿਸ਼-ਨਹਿਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਕਈ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਦੌੜ ਕੇ ਜਾਣ ਬਚਾਈ। ਇਕ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਕ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਸੱਜਣਾ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਤਾਕਤਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਐਡੂ-ਆਰਡੋ ਫਲੇਰੋ ਦੀ ਖੂਬ ਖਿਚ ਧੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਘੰਟੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੋ ਤਕ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੋਆ ਯਾਤਰਾ ਵਿਚੇ ਛੱਡਣੀ ਪਈ ਸੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਜਸ਼ਨਾ ਦਾ ਸੁਆਦ ਤਾਂ ਖਰਾਬ ਹੋਣਾ ਹੀ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਦਿੱਲੀ ਬੜੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਮਾਰਗਾਓ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਫੌਜ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸ਼ਹਿਰਾ ਅੰਦਰ ਵੀ ਇਸਨੇ ਫਲੈਗ ਮਾਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਪੁਲਸ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਪਿਠੂਆਂ ਨਾਲ ਝੜਪਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 8 ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ ਹਨ।

ਗੋਆਂ ਨੂੰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਕੋਂਕਨੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿਚ ਕੋਂਕਨੀ ਕੌਮ ਦਾ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਤਕਦੀਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈਣ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਹੈ। 1961 ਵਿਚ ਪੁਰਤਗਾਜੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਕੰਜੇ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਗੋਆ ਨਿਵਾਸੀਆਂ ਦੇ ਇਹਨਾਂ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਗੋਆਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਗੋਆਂ ਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਹੀ ਖਾਤਮਾਂ ਕਰ ਦੇਣ ਦੀ ਚਾਲ ਚਲੀ ਸੀ ਪਰ ਗੋਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰਗਰਮ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛੇ ਹੱਟਣਾ ਪਿਆ। 1967 ਵਿਚ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਾਇਸ਼ੁਮਾਰੀ ਵਿਚ ਗੋਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਰਹਿਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਸਪਸ਼ਟ ਫਤਵਾ ਦੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਗੋਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਾਜਸਾਂ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਨਾ ਟਾਲੇ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਗੋਆ ਨੂੰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਤਾਂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਪਰ ਪੂਰਾ ਸੂਰਾ ਰਾਜ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ ਕੇਂਦਰੀ ਇਲਾਕੇ (ਯੂਨੀਅਨ ਟੈਰੇਟਰੀ) ਹੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਹੱਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵਿਰਵਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕਈ ਦੂਸਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਸਨ।

ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਗੋਆਂ ਦੇ 95 ਫੀ ਸਦੀ ਲੋਕ ਕੋਂਕਨੀ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 153 ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 15 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਕੋਂਕਨੀ ਹੈ। 984 ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮਾਧਿਅਮ ਮਰਾਠੀ ਭਾਸ਼ਾਂ ਹੈ। ਕੋਂਕਨੀ ਬੋਲਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰਫ ਮਰਾਠੀ ਪੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਪਾਕੇ ਗੋਆ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਗੋਆ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੌਮੀ ਹਿੱਤਾ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾ ਸ਼ਾਜਸਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦਬਾ ਸਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਹਿੱਤਾ ਦੀ ਰਾਖੀ ਅਤੇ ਪਸਾਰੇ ਲਈ ਉੱਠੀ ਖਾੜਕੂ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੁਣ ਫੌਜ ਨਾਲ ਹੀ ਦਬਾ ਸਕਣਗੇ। ਸਗੋਂ ਇਹ ਲਹਿਰ ਅਵੱਸ਼ ਹੀ ਵੱਖਰੇ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਕੇ ਮੁਕੰਮਲ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨਾਹਰੇ ਵੱਲ ਵਧੇਗੀ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਡੱਟਕੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਦੀ ਹਮਾਇਤ 'ਚ ਖੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅੱਡ-ਅੱਡ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਸਾਝੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਨੂੰ ਸੌਖ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ⊙

ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ : ਨਕਲੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ, ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜਾਬਰ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ

ਕੁੜਿੱਕੀ 'ਚ ਫਸੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ

ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦੋਸਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਇਦ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 'ਸ਼ਾਨਦਾਰ' ਜਲਾਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਵਿਚ 19 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਪਰਚਾਰ ਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਲਈ 150 ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਵਿਅਕਤੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਸਕੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰਖਿਆ ਲਈ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਸੀਏ ਅਤੇ ਅਰਧ ਸੈਨਿਕ ਤਾਇਨਾਤ ਸਨ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਇਕੱਠ ਦੇ ਬਾਈਕਾਟ ਦਾ ਸੱਦਾ 'ਗੋਆਲੈਂਡ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਨੇ ਦਿਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੇ 'ਖੂਬਸੂਰਤ' ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਰੰਗ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਫੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੇ ਉਸਦੇ ਸਮੁਚੇ ਰਸਤੇ ਦੌਰਾਨ ਗੋਰਖਾ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤੇ ਲਗਪਗ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ, ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਹਰਿਆ ਝੰਡਿਆਂ ਤੇ 'ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸਵਾਗਤ' ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਬੈਨਰਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੇ ਕੌਮ ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ 'ਗੋਰਖਾ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪੂਰੇ ਸਮਰਥਨ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਗਿਣਤੀਆਂ ਮਿਣਤੀਆਂ ਵਿਚ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਨੇ ਵੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਸਾਥ ਦੇਣ ਦੇ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਦਿਤਾ।

ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਨੂੰ ਅੱਡ ਰਾਜ ਬਨਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਅਖੌਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ, ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਖੱਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੋਹਾਂ ਵਾਸਤੇ, ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਕੋਹੜ ਕਿਰਲੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਨਾਂ ਛੱਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਨਿਗਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬੰਗਾਲੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਦੇ ਅੰਨ੍ਹੇ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈ ਕੇ, ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਵੰਡਣ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਕ ਵਾਰ ਮੁੜ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗੋਰਖਾ ਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇਕ ਨਾਸੂਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰੀ ਰੱਖਣੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਾਰ ਖੁਰੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਤਾਂ ਜੋਤੀ ਬਾਸੂ ਚੈਨ ਦੀ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦੇ ਗੁਆਚੇ ਚੈਨ ਦਾ ਪਤਾ ਤਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਕ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਖਬੇ ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਮੁੱਖੀ, ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਦੇ ਆਗੂ ਸਰੋਜ ਮੁਖਰਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਗੁਸੇ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਵਿਚ ਮਰੇ।"

ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਕੌਮੀ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੀ ਇਸ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਕਸੂਤੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਫਸੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੱਥੇ ਮੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਵੀ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਏਨੀ ਜਲਾਲਤ ਸਹੇੜ ਕੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਉਥੇ ਬੰਗਾਲ ਨੂੰ ਮੁੜ ਨਾ ਵੰਡਣ ਦਾ 'ਦ੍ਰਿੜ' ਐਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਬੰਗਾਲ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰ ਸਕੇ। ਦੂਜਾ, ਉਹ ਗੋਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਗਲ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦੁਆ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ 'ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ' ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦਾ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਹਿਮਾਇਤੀ ਹੈ ਤੇ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਬੰਗਾਲ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੱਖ ਧਾਰਾ ਵਿਚ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰ ਸਕੇ। ਪਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧੁਰਲੀਆਂ ਦਾ ਹਸ਼ਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਸਿਆਸੀ ਧੁਰਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਸਦੀ ਫਟਕਣ ਸਾਫ ਜ਼ਾਹਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਕ ਪਾਸ ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਬਨਾਉਣਾ ਇਕ ਵੱਡੀ ਮੂਰਖਤਾ ਸੀ, ਤੇ ਇਹ ਮੂਰਖਤਾ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦੁਹਰਾਈ ਜਾਵੇਗੀ", 'ਤੇ "ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੜ ਵੰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ" ਭਾਵ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਅੱਡ ਰਾਜ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਹ ਗੋਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਝੂਠੀਆਂ ਤਸੱਲੀਆਂ ਦੇਣ ਦੀ

ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਜ, ਜਿਥੇ ਗੋਰਖਾ ਲੈਂਡ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਡੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤ ਹਾਸਲ ਹੈ ਜੇ ਗੋਰਖਾ ਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਜਬਰ ਨਾਲ ਕੁਚਲਣ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੇ ਮਨਾ ਵਿਚ ਬਦਜਨੀ ਅਤੇ ਗੁਸਾ ਭਰੇਗਾ ਜਿਸਦਾ ਅਸਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਭਰਤੀ ਗੋਰਖਿਆਂ ਤੇ ਵੀ ਪੈਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੱਥ ਬਾਰੇ ਸਾਰਾ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਪਰੈਸ ਇਕ ਮੱਤ ਹੈ। ਸਿਖ ਫੌਜੀਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਢੋ ਰਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜੇ ਗੋਰਖਾ ਫੌਜ ਦਾ ਬੋਝ ਵੀ ਢੋਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਢੱਹਿ ਚੁਕਾ ਜਰਜਰਾ ਢਾਂਚਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਮ ਰਖ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਫੌਜ ਵਿਚ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੰਦ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਜੇ ਗੋਰਖਾ ਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਡ ਅੱਡ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਝਾਰਖੰਡ, ਉਤਰ ਖੰਡ, ਕਾਮਤਾਪੁਰੀ ਆਦਿ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹਨਾਂ ਮੰਗਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਗੋਆ ਦੇ ਅਚਾ-ਨਕ ਭੜਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੇ ਅੱਗੇ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਸ਼ ਉਡਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ! ⊙

ਸੀ ਪੀ. ਆਈ ਤੇ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਸੋਧਵਾਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ—ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੂਰਾ ਟਿੱਲ ਲਾ ਕੇ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਸੀ. ਪੀ. ਐਮ. ਦੇ ਵਰਕਰ ਫਾਸ਼ੀ ਢੰਗਾ ਨਾਲ ਬੰਗਾਲ ਪੁਲੀਸ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ 'ਨਾਲ ਗੋਰਖਾ ਕੌਮ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਦੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਨੋ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ—ਦੀ ਮਾਂ ਪਾਰਟੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਗੋਰਖਾਲੈਂਡ ਦੀ ਮੰਗ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ 5 ਮਈ 1947 ਨੂੰ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਰਬ ਭਾਰਤ ਗੋਰਖਾਲੀਗ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਿਲੇ ਨੂੰ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖੀ ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਹੇਠਾਂ ਦਿਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

"ਇਕ ਗੱਲ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਮੇਤ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰ-ਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ, ਅਜ਼ਾਦ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦ ਗੋਰਖਸਤਾਨ ਵਾਸਤੇ ਮੁਹਿਮ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਕਿ ਗੋਰਖੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕੌਮੀਅਤ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਆਂਢੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਇਕ ਅਜ਼ਾਦ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਕੌਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਂ ਸਥਾਪਤ ਹੋਇਆ ਗੋਰਖਸਤਾਨ ਇਕ ਇੱਛਕ ਇਕਾਈ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸਰਬ ਭਾਰਤੀ ਯੂਨੀਅਨ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਾਰਟੀ ਸਮਝਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਗੋਰਖਾ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਹਿਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਦੀ ਇਹ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਆਜ਼ਾਦੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਭਲਾਈ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਈ ਭਰਾਤਰੀ ਸਾਂਝ 'ਚ ਰਹਿ ਰਹਿਆ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਲਈ ਮਨੁੱਖਾ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

"ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਇਕਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਹੁਣੇ (1946) ਜਹੇ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਪਰ ਬਿਆਨੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਗੋਰਖਸਤਾਨ ਦੇ ਬਣਨ ਤਕ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਿਲੇ, ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿਸਿਆਂ ਦੇ ਗੋਰਖਿਆਂ ਨੂੰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ, ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨੀ ਅਸੰਬਲੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ, ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਿਲੇ ਅਸਾਮ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੋਰਨਾਂ ਹਿਸਿਆਂ, ਜਿਥੇ ਕਾਫੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਗੋਰਖੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਗੋਰਖਾ ਅਬਾਦੀ ਵਲੋਂ ਚੁਣਿਆਂ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੈਂਕੜੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗੋਰਖਿਆਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹਿਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪਰ ਬਿਆਨੇ ਗੋਰਖਸਤਾਨ ਬਣਨ ਤਕ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਦਾਰਜੀਲਿੰਗ ਜਿਲ੍ਹਾ ਵਰਤਮਾਨ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਬੰਗਾਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਜਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਗੋਰਖਿਆਂ ਨੂੰ, ਬੰਗਾਲ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਿਧਾਨ ਘੜਨ ਵਾਲੇ ਅਦਾਰੇ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੂਬੇ ਦੇ ਭਵਿਖ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏਗਾ, ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀ-ਨਿੱਧਤਾ ਦਿਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਜ਼ਿਲੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਗੋਰਖਾ ਅਬਾਦੀ ਵਲੋਂ ਸਾਰੇ ਬਾਲਗਾ ਨੂੰ ਵੋਟ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਜਾਣ।" ⊙

ਨਾਗਾਲੈਂਡ 'ਚ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ

12 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਕੋਹੀਮਾਂ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦੀ ਕਸਬੇ ਫੇਕ ਨੂੰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੇ 1 ਕਰੋੜ 70 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਨਾਗਾ ਬਾਗੀਆ ਨੇ ਲੁੱਟ ਲਏ। ਇਹ ਹੁਣ ਤਕ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਨਾਗੇ ਗੁਰੀਲਿਆ ਵਲੋਂ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਸੀ ਸਗੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਿਆ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਡਾਕਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਬਾਗੀਆ ਨੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਪੁਲੀਸ ਦੇ 7 ਸਿਪਾਹੀਆ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾ ਇਸੇ ਮਹੀਨੇ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਬਾਗੀਆ ਨੇ ਤਾਕ ਲਾ ਕੇ 11 ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੁਣੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਾਗਾ ਬਾਗੀਆ ਦੇ ਲੀਡਰ ਥੁੰਗਲਿਨ ਮਿਉਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਸਮੇਤ ਸਿੱਖ ਅਤੱਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀਆ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆ ਸਾਰੀਆ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਲਹਿਰਾ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।" ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਇਹ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਯੋਧੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਸ਼ਿਕੰਜੇ 'ਚੋਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੂਰਬ ਵਿਚ ਵੱਸੀ ਹੋਈ ਨਾਗਾ ਕੌਮ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮਸਲਾ ਉਂਜ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਤੋਂ ਹੀ, ਪਰ ਖਾਸ ਕਰਕੇ 1947 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਤਿੱਖੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਭੱਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਗਿਆ ਨੇ ਅੱਜ ਤੋ 56 ਸਾਲਾ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗੇ ਕਦੇ ਵੀ ਬਰਤਾਨੀਆ, ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਚੀਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਬਰਤਾਨਵੀ ਬਸਤੀਵਾਦੀ, ਨਾਗਿਆ ਨਾਲ ਵੱਖਰਾ ਵਰਤਾਓ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਨਾਗਿਆਂ ਦੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਨਵੇਕਲੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਕੰਟਰੋਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਤਾਕਤ ਰਵਾਇਤੀ ਨਾਗਾ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ ਵਿਚਲੇ ਹਿੰਦੂਆ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਨਾਗਿਆ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਰਾਇ ਨਾਮ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਗਿਆ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆ ਪ੍ਰਤੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਛੂਤ ਸਮਝਦੇ ਸਨ, ਅੱਤ ਦਾ ਰੋਸ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਗੇ ਕਦੇ ਵੀ ਹਿੰਦੂਆ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਨਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਇਹ ਇਨਾਂ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਗਾ ਇਲਾਕਿਆ ਅੰਦਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਸਰਗਰਮ ਕਾਰਕੁੰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ 1929 ਵਿਚ ਸਾਈਮਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਗਾ ਇਲਾਕਿਆ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਨਾਗਿਆ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ **ਨਾਗਾ ਕਲੱਬ** ਨੇ ਨਾਗਿਆ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਅਜ਼ਾਦ ਰਾਜ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਜੋ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆ ਨਾਲ ਜੋੜੇ, ਦੀ ਜਬਰਦਸਤ ਵਿਰੋਧਤਾ ਕੀਤੀ। ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀ ਸਿਰਫ ਏਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕੇ ਕਿ ਉਨਾਂ ਨੇ 1935 ਦੇ 'ਗੌਰਮਿੰਟ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਐਕਟ' ਵਿਚ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ 'ਬਾਹਰ ਕਢੇ ਇਲਾਕੇ' ਵਜੋਂ ਰੱਖਿਆਂ।

ਨਾਗਿਆਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਘੋਲ

1947 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਵਲੋਂ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਲਿਆਉਣ ਦੀਆਂ ਆਖਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆ ਗਈਆਂ ਇਨਾਂ ਮੀਟਿੰਗਾ ਵਿਚ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕਾਰ ਇਕ ਨੌਂ ਨੁਕਾਤੀ ਸਮਝੋਤਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਤੁਰਤ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿਚ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ 10 ਸਾਲਾ ਬਾਦ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਬਰਕਰਾਰ ਰਖੇਗਾ ਜਦੋ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਫਿਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜੋਰ ਦੇਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਨਾਗਾਲੈਂਡ 10 ਸਾਲ ਤਕ ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਰਾਜ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਜਾਵੇਗਾਂ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਇਕ ਮੁਕੰਮਲ ਖੁੱਦ ਮੁਖਤਿਆਰ ਰਾਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਅਸਾਮ ਦੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਜੇ ਨਾਗੇ ਆਪਣੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਤੇ ਅੜੇ ਰਹਿਣਗੇ ਤਾਂ ਅਸੀ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ। 19 ਜੁਲਾਈ 1947 ਨੂੰ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਾਗਾ ਲੀਡਰਾਂ ਨਾਲ ਅੰਤਿਮ ਗਲਬਾਤ ਹੋਈ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਪਣੀ ਜਿੱਦ ਤੇ ਅੜੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾ ਭਾਵ 14 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ 'ਅਜ਼ਾਦ ਰਾਜ' ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ

ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ ਭਾਰਤ ਨੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਅਫਸਰ ਸ਼ਾਹੀ ਜਮਾ, ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨਾਂ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਗਾ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਲਈ ਵੰਗਾਰਿਆ ਪਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਫਿਰ ਵੀ 1951 ਵਿਚ ਰਾਇ ਸ਼ੁਮਾਰੀ ਕਰਵਾਈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਨਾਗੇ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਰਾਏ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। 1952 ਵਿਚ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਪੱਤਰ ਦਾਖਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸਕੂਲ ਚਲਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਟੈਕਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾ ਵਲੋਂ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੇ ਹਮਲਾ

1953 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਲੋਂ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਫੌਜਾ ਨਾਲ ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਜਬਰ ਜਿਨਾਹ, ਛਾਂਟਿਆ ਦੀ ਮਾਰ, ਜਬਰੀ ਭੁੱਖੇ ਮਾਰਨਾ, ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਝਟਕੇ ਲਾਉਣੇ, ਗੁਪਤ ਅੰਗਾ ਅੰਦਰ ਪੀਸੀਆ ਮਿਰਚਾਂ ਪਾਉਣੀਆ ਪੁੱਠੇ ਲਟਕਾਉਣਾ, ਕੈਦੀਆਂ ਨੂੰ ਧੂੰਏ ਵਾਲੇ ਕਮਰਿਆਂ'ਚ ਬੰਦ ਰਖਣਾ, ਤਸੀਹਾਂ ਕੈਂਪਾਂ'ਚ ਰਖਣਾ, ਆਦਿ ਆਮ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਵੈ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਹਥਿਆਰ ਚੁਕੱਣ 'ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਮਾੜੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਾਗਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਰੀ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਤੇ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਤਕੜੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਾਲ ਜਬਰਦਸਤ ਟਕੱਰ ਲਈ ਅਤੇ ਇਹ ਟਕੱਰ ਅੱਜ ਤਕ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਜਬਰ ਤਸ਼ਦੱਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾਗਿਆ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਆਗੂ ਪਾਰਟੀ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਨਾਂ ਨੇ ਬਾਕਾਇਦਾ ਗੁਰੀਲਾ ਫੌਜ ਉਸਾਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਾਗਾਲੈਂਡ ਦੇ ਜੰਗਲਾ ਤੇ ਹਵਾਈ ਬੰਬਾਰੀ, ਫਸਲਾ ਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਜਹਿਰੀਲੀਆ ਦਵਾਈਆ ਦੇ ਛਿੜਕਾਅ ਤੇ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਅੰਨੇ ਤਸ਼ਦੱਦ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਘੋਲ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗਾ

10 ਲੱਖ ਨਾਗਾ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਲੱਖ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਏਨੇ ਜਬਰ-ਜ਼ੁਲਮ ਦੇ ਨਾਗੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਸੂਹੀ ਲਾਟ ਨੂੰ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1978 ਵਿਚ ਇਕ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਨਾਗਾ ਕੌਮੀ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਜਲਾਵਤਨ ਨੇਤਾ ਜੈਡ ਏ ਫਿਜੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ "ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾ ਦੁਆਰਾ ਗਿਰਫਤਾਰੀਆਂ, ਭੁੱਖ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਤੇ ਕਤਲਾ ਰਾਂਹੀ ਲੱਖ ਤੋਂ ਉਤੇ ਨਾਗੇ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਲੰਮੇ ਸਮੇ ਤੋਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਾਗਾ ਲੋਕ ਚਾਹੁਣ ਜਾਂ ਨਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੜਨਾਂ ਪੈਣੇ, ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੌਰਵ ਬਚਾਉਣਾ ਪੈਣੇ। ਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੁਰਾਰਜੀ ਡਿਸਾਈ ਵਲੋਂ ਨਾਗਿਆਂ ਨੂੰ ਨੰਗੀ ਚਿੱਟੀ, ਵਹਿਸ਼ੀ ਬੇਸ਼ਰਮ ਧਮਕੀ ਕਿ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਤੁਖਮ ਮਿਟਾ ਦਿਆਂਗਾ"ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਾਗਿਆ ਦਾ ਕੌਮੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਹਿਣਾ ਉਨਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕੌਮੀ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਪਤਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਗੋਰਖੇ, ਸਿੱਖ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਝਾਰਖੰਡੀ, ਗੋਆਵਾਸੀ ਉਨਾਂ ਦੇ, ਜਾਬਰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਵਿਰੁੱਧ, ਸੰਘਰਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨ। ਲੋੜ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਲਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦਰੁਸਤ ਸਾਂਝੀ ਕਮਾਨ ਹੇਠ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੀ।

ਸ਼ਹੀਦ ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਯਾਦਗਾਰੀ ਕਮੇਟੀ ਇਲਾਕਾ ਸਰਹਿੰਦ ਵਲੋਂ

"ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾਤਪਾਤ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਕੀ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦਾਂ ਹੱਲ ਕੀ ?"

ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ :—

4 ਜਨਵਰੀ 1987 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 10.00 ਵਜੇ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਕਾਲਜ, ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਸਾਹਿਬ

ਵਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਮਸਲਿਆ ਤੇ ਬਹਿਸ ਰਾਹੀ ਦਰੁਸਤ ਵਿਚਾਰ ਬਨਾਉਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ ਗੋਸਟੀ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਸਜਣਾਂ ਅਤੇ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆ ਨੂੰ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਪੇਪਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਲਾਕੇ ਭਰ ਦੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹਵਧੂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਸ਼ਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ।

ਸਕੱਤਰ ਸਾਵਨ ਸਿੰਘ

ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ :

ਖਾੜਕੂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ

"ਫਾਰੂਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਹੁਣ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਲੀਡਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਕਾਂਗਰਸ (ਆਈ) ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ। ਅਸੈਂਬਲੀ ਭੰਗ ਕਰਕੇ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਭਿਆਲੀ ਸਿਰਫ ਚੋਣਾ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਪਾਈ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਉਹ ਬੜੇ ਦੇਰ ਤੋਂ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਈ ਨੂੰ ਘਾਟੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੀਟਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀਆਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਪਕੜ ਸਦਾ ਲਈ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਅਜੇ ਵੀ ਕਸ਼ਮੀਰੀ, ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰਖਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਵਜੂਦ ਸਮੋਈ ਨਫਰਤ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਜਨੂੰਨੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਣਗੇ। ਫਾਰੂਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਜਿਹੜਾ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਉਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਇਉਂ ਕਰਨਾ ਏਡਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ, ਇਉਂ ਕਿ 'ਮੁਸਲਿਮ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ' ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਝੰਡੇ ਥੱਲੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਹੁਣ ਉਸ ਦੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨਾਲ—ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਘਟੀਆ ਤੋਂ ਘਟੀਆ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ-ਪਾਈ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵਰਤਣਗੇ ਤੇ ਉਸ ਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੀ ਤੌਹੀਨ ਕਰਨ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਜਾਏਗਾ ? ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦਾ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ, ਜਿਹੜਾ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਕਸ਼ਮੀਰ ਘਾਟੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

(ਵਿਜੈ ਦੱਤ)

ਇਹ ਏਡੀ ਵੱਡੀ ਟੂਕ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਦੇਣੀ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਖੇਲ ਪਰੈਸ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਫਾਰੂਖ-ਰਾਜੀਵ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਅੰਗਦੇ ਹਨ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹਨਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖਰੀਆਂ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ —ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਹ "ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ" ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ—ਕਰਕੇ ਫਾਰੂਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦਾ, ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ ਲਈ ਘਟੀ ਸਮਰਥਾ-ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਡਰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਕੇ ਖਾਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਅੰਕ ਵਿਚ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਦਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜਾਗਿਰਤ ਹੋਈਆਂ ਤੇ ਵਧੀਆ ਖਰੀਆਂ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਖਤ ਨੂੰ ਡਾਵਾਂ-ਡੋਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀਇਹੀ ਮੰਜਬੂਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਉਸਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਆਂ ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੁਆਲੇ ਲਾਮਬੰਦ ਹੋਣੋ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ,ਤੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਤਾਕਤਾਂ ਦਾ ਸਮਝੌਤੇ ਕਰਨਾ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਿਤੇ ਕੌਮੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਮਘ ਨਾ ਪਵੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਖਾੜਕੂ ਤੱਤਾ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਚਲੀ ਜਾਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਖਾੜਕੂ ਤੱਤਾ ਨੂੰ ਹੀ 'ਭਾਰਤੀ' ਪੱਤਰਕਾਰ 'ਕੌਮ ਵਿਰੋਧੀ ਤੱਤਾ' ਦਾ ਨਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹਨ। ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਤੱਤਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਤ ਨੇ ਹੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ।

ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕ ਜਿਹੜੇ 1947 ਤੋਂ ਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੋਵਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਅਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਬਰ-ਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੂਝ ਰਹੇ ਹਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਦਿਲੀ ਸਰ-ਕਾਰ ਵਿਰੁਧ ਨਫਰਤ ਲਈ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ 1948 ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਨੇ ਸ਼ੇਖ ਅਬਦੁੱਲਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਇਲਹਾਕ ਕਰਨਾ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਦੋਂ ਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਵਾਹਰ ਲਾਲ ਨਹਿਰੂ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਾ ਨਿਰਨੇ ਦਾ ਹੱਕ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਇਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਖਾਸੇ ਮੁਤਾਬਕ ਦਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਵਾਇਦੇ ਭੁੱਲ ਗਈ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ 47 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਬਜ਼ਬਾਗ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਸ਼-ਮੀਰੀ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹਨ ਪਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਦਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨਫਰਤ ਦੀ ਲਗਾਤਾਰਤਾ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 370 ਅਧੀਨ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਹੜਾ ਅੱਜ ਤਕ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾ ਦੇ ਸੰਘ ਵਿਚ ਅੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਨੇ ਬਹਾਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਰਜੇ ਨੂੰ ਖੋਰਨ ਦੀਆਂ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਘੜਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਹੁਣ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾ ਇਕ ਨਵੇਂ ਪੜਾਅ ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਹਨਾ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ 'ਮੁਸਲਿਮ ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ' ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ "ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਕੌਮੀ ਜਨੂੰਨ" ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ

ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਹੈ

ਬਿਹਾਰ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਨਵਾਂ ਉਭਾਰ

ਸਠੱਵਿਆਂ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ 'ਚ ਹੌਲ ਪਾਉਂਦੀ, ਸੋਧਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀਆਂ ਛੇੜਦੀ ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਪਿਛਾਖੜ ਦੇ ਛੱਕੇ ਛੁਡਾਉਂਦੀ 'ਬਸੰਤ ਦੀ ਕੜਕੇ' ਬਣਕੇ ਉੱਠੀ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਦਾ ਭਾਵੇਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਅਧਾਰ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪਰ ਠੋਸ ਜਥੇਬੰਦ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਆਂਧਰਾਂ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਹੀ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੀ। ਸੋਧਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਚਗਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨਾਲੋਂ ਬੜੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਤੋੜ ਵਿਛੋੜਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਇਸ ਨੇ ਮਾਓ ਜੇ ਤੁੰਗ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉਠੇ ਇਸ ਇਨਕਲਾਬੀ ਉਭਾਰ ਨੂੰ ਅੰਨੇ ਤਸ਼ਦਦ ਨਾਲ ਦਬਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬੇਮੇਚੀ ਹਕੂਮਤੀ ਤਾਕਤ ਮੂਹਰੇ ਇਹ ਲਹਿਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਦਬ ਵੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਆਂਧਰਾ ਅਤੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਇਕ ਵਾਰ ਚੁੱਕੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਝੰਡੇ ਨੂੰ ਨੀਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿਤਾ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜੇ ਵੀ ਇਨਕਲਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਗੁਰੀਲਾ ਦਸਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਚ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਕੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪਰਭਾਵ ਹੇਠਲੀ ਜਨਤਕ ਲਹਿਰ ਵਿਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਉਭਾਰ ਆਇਆ ਹੈ।

ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਹੀ ਇਹਨਾਂ ਗੁਰੀਲਿਆਂ ਨੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 14ਦੀ)

ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸਮਸਿਆ ਦੇ ਦਬਾਅ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕ ਇਹ ਵੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਲਾ ਕੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 1000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਿਸ਼ਵਤ, ਕੇਂਦਰੀ ਮਦਦ ਦੇ ਰੂਪ 'ਚ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਹੱਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦਾਨ ਵਜੋਂ ਦੇਣ ਦਾ ਪਖੰਡ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਲੋਕ ਦਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਦਜਨ ਨਾਂ ਹੋਣ।

ਅਮਾਨੁਲਾਖਾਨ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਇਸੇ ਸਿਆਸੀ ਘਟਨਾ ਕਰਮ ਦੌਰਾਨ, ਬਰਤਾਨਵੀ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਨੇ 'ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਦੇ ਆਗੂ ਅਮਾਨੁਲਾ ਖਾਨ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕ ਦਿਤਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਦੀ ਦਲਾਲ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ, ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਖੱਦਰ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵੇਚੇ ਜਾ ਸਕਣ। ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿਰੁਧ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਨੇ ਲੰਡਨ ਵਿਚ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕਈ ਹੋਰ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਹਿਮਾਇਤੀ ਲੋਕਾਂ ਵੀ ਨੇ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ। ਖਾਨ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਅਖੌਤੀ ਜਮਹੂਰੀ ਕਾਇਦੇ ਕਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗਣਾ ਪਿਆ। ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਅਮਾਨੁਲਾਖਾਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ। "ਗੁਪਤ ਗਵਾਹੀਆਂ," ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਜਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿਤਾ ਗਿਆ, ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਸਮੀਰੀ ਆਗੂ ਨੂੰ ਬਰਤਾਨੀਆਂ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਆਗੂ ਨੂੰ ਕਈ ਝੂਠੇ ਮੁਕਦਮਿਆਂ ਵਿਚ ਫਸਾ ਕੇ 1985 ਤੋਂ ਜੇਲ ਵਿਚ ਤੁੰਨਿਆਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਮੁਕਦਮਿਆਂ 'ਚੋਂ ਬਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿਤਾ ਗਿਆ। ਅਮਾਨੁਲਾਖਾਨ ਦਾ ਅਸਲੀ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਕੌਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦ ਮਕਬੂਲ ਬੱਟ ਨੂੰ ਦਿਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਫਾਂਸੀ ਲਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਵਜੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਕਸ਼ਮੀਰੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੇ ਜਲੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। 'ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚੇ' ਦੀ ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਗਲਬੇ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨ ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਕ ਨਵੇਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਨੀਤੀ, "ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕਸਮੀਰ ਮਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਤਸਵੀਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਤੇ, "ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਜਮਹੂਰੀਅਤ ਦੇ ਨਕਾਬ ਥੱਲੇ ਲੁਕਿਆ ਨਵਬਸਤੀਵਾਦੀ ਭਾਰਤ ਦਾ ਅਸਲੀ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।" ਮੋਰਚੇ ਦੇ ਬਾਨੀ ਮੈਂਬਰ ਲਤੀਫ ਅਨੁਸਾਰ, "ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਾਡਾ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਸੰਘਰਸ ਅਹਿੰਸਕ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਰਖਾਂਗੇ।" ⊙

ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਡਾਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਜਗੀਰਦਾਰ ਅਬਿੰਕਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ 11 ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਧੜ ਸਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਦਿਤੇ । ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿਮਾਇਤੀ ਹਕੂਮਤ ਨੇ ਫੌਰੀ ਤੌਰ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਪੁਲੀਸ ਚੌਂਕੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਦਿਤੀ । ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦਾ ਇਹਨਾਂ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਸਹਿਮ ਹੈ ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਅਬਿੰਕਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ । ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, "ਅਸੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਡਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕ ਵਾਰ ਜੇ ਪੁਲੀਸ ਚੌਂਕੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਨਕਸਲੀਏ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਕਰਨਗੇ ।" ਇਕ ਛੋਟੇ ਜਗੀਰਦਾਰ ਭਗਤ ਸ਼ਰਮਾ ਅਨੁਸਾਰ, "ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਨਕਸਲੀਏ ਕਦੋਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨਗੇ ।" ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਏਨਾ ਤਨਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੱਸਾਂ ਨਹੀਂ ਚਲਦੀਆਂ । ਕਈ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਨੇ ਫਸਲਾਂ ਬੀਜਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਜਰਤ ਬਾਰੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵਿਚ ਝਗੜੇ ਨਿਤ ਦਿਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ । ਬਿਹਾਰ ਮਿਲਟਰੀ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਦੀਆਂ 12 ਕੰਪਨੀਆਂ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਕੰਘੀ ਉਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲੋਂ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ । ਬਿਹਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੋਂ ਕੇਂਦਰ ਇਥੋਂ ਤਕ ਚਿੰਤਤ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਉਸਨੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਬੀ ਜੀ ਦੇਸ਼ਮੁਖ ਨੂੰ ਆਪ ਮੌਕੇ ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ-ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ । ਬੀ. ਜੀ. ਦੇਸ਼ਮੁੱਖ ਨੇ ਖੁਦ ਸਾਰੇ 'ਹਿੰਸਾ' ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ।

ਇਹ 'ਹਿੰਸਾ' ਵਾਲਾ ਖੇਤਰ, ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਸੱਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਭੋਜਪੁਰ, ਨਾਲੰਦਾ, ਗਯਾ, ਔਰੰਗਾਬਾਦ, ਨਵਾਦਾ, ਜਹਾਨਾਬਾਦ ਅਤੇ ਪਟਨਾ, ਜਿਲੇ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਲਹਿਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਭਾਰ 'ਤੇ ਹੈ । 19517 ਵਰਗ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਅਤੇ 1 ਕਰੋੜ 44 ਲੱਖ ਦੀ ਵਸੋਂ ਵਾਲੇ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਨਾਅ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਨਕਸਲਬਾੜੀ ਗੁਰੀਲਿਆ ਦੀ ਹੋਂਦ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪੁਲੀਸ ਅਤੇ ਜਗੀਰਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਸੈਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਟਕਰਾਅ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ।

ਦਿਲਚਸਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿਸੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ 'ਵਿਕਾਸ' ਹੋਇਆ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਢਾਂਚ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਕਰਕੇ, ਸਿੰਚਾਈ, ਸੁਧਰੇ ਬੀਜਾਂ, ਖਾਦਾਂ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਬਾਕੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਧ ਵਰਤੋਂ ਹੈ । ਇਹਨਾਂ ਜ਼ਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵਸੋਂ ਦਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਵੀ ਬਹੁਤ ਵਧ ਹੈ । ਇਸ ਖੇਤਰ ਦੀ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਬਾਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਸਨਅਤ ਲਗਪਗ ਨਾਂਹ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ।

ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਵਧ ਖਾੜਕੂ ਹੈ । ਇਥੇ ਹੋਏ 'ਵਿਕਾਸ' ਨੇ ਦਲਿਤ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਸਵੈਮਾਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਜਗਾਈ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਜਾਤੀ ਅਤੇ ਜਮਾਤੀ ਵਿਰੋਧਤਾਈ ਮਿਲਕੇ ਬਹੁਤ ਤਿੱਖੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਉਚ ਜਾਤੀ ਜਿਮੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਵਿਰੋਧ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਬੇਲਛੀ, ਪਾਰਸਬਿਘਾ, ਪਿਪਰਾ, ਗੋਨੀ, ਕੇਥਬਿਘਾ, ਅਰਵਲ, ਕੰਸਾਰਾ ਵਿਖੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ।

ਇਹਨਾ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਨਕਸਲਬਾੜੀਆਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਗਰੁਪ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸੀ. ਪੀ. ਆਈ. (ਮ. ਲ.) ਵਿਨੋਦ ਮਿਸ਼ਰਾ ਗਰੁਪ, ਮਾਓਇਸਟ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸੈਂਟਰ (ਐਮ. ਸੀ. ਸੀ) ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਯੂਨਿਟੀ ਗਰੁਪ । ਇਹਨਾਂ ਗਰੁਪਾਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਜਥੇਬੰਦੀ 'ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਿਸਾਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੰਮਤੀ' ਜਥੇਬੰਦ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ । ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਅਰਵਲ ਕਤਲੇਆਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਵਲੋਂ ਵਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਨਤਕ ਲਾਮਬੰਦੀ ਕਰਕੇ ਬਿਹਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿਤੀ ਹੈ । ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਸਦੇ ਤੇ ਬਿਹਾਰ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੇ ਘਿਰਾਓ ਸਮੇਂ 30000 ਕਿਸਾਨਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਰਕਾਰ ਪਟਨੇ ਵਿਚ ਇਸ ਘੇਰਾਓ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰੋਕ ਸਕੀ । ਐਮ. ਸੀ. ਸੀ. ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਅੱਠਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 250 ਜਮਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਇਨਕਲਾਬੀ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪੁਜੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰੁਸਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਠੋਸ ਨਿਰਨਾ ਕਰਕੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਵਿਚ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਰਹੇ ਤਾਂ ਇਸ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਹੋ ਰਹੇ ਢਾਂਚੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਲੀਹਾਂ 'ਤੇ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹਨ । ⊙

ਕਣਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਦਾ ਮਸਲਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਹੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇ ?

ਝੋਨੇ ਅਤੇ ਨਰਮੇ 'ਚ ਲੁਟਾਈ ਖਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜਿਹੜੇ ਕਿਸਾਨ ਇਹ ਭਰਮ ਪਾਲ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਕਣਕ ਸਮੇਂ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਮਿਹਰਬਾਨ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ ਹੈ । ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਫਸਲ ਦੀ ਕੀਮਤ 'ਚ ਢਾਈ ਫੀਸਦੀ ਵਾਧੇ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਿਸੇ ਖਹਿੜੇ ਪਏ ਮੰਗਤੇ ਨੂੰ ਪੰਜੀ ਦੇ ਕੇ ਪੱਲਾ ਛੁਡਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ । ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਹੀ 'ਜ਼ਾਲਮਾਨਾ ਮਜ਼ਾਕ' ਕਰਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਫਸਲਾ ਵੇਚਣ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਲਾਹੇਵੰਦ ਕੀਮਤਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਵਾਰੀ ਜਲੀਲ ਕਿਉਂ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ? ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਰਹਿਮੋਂ ਕਰਮ ਦੀ ਪਾਤਰ ਕਿਉਂ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ? ਜਿਸ ਫਸਲ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮ ਲਾਹੇਵੰਦ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਉਸ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਭਲਾ ਉਹ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵੱਖਰੀ ਫਸਲ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਉਗਾ ਲੈਂਦੇ ? ਜੇ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਨਾਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਨਹੀਂ ਵਿਕ ਰਹੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਅਨਾਜ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਹੱਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿਤਾ ਜਾਂਦਾ ? ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਚੁਣੇ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ—ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ—ਦੀ ਥਾਂ ਤੇ ਬੇਗਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ, ਜਿਸਦੀ ਚੋਣ ਵਿਚ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਾਂ ਮਾਤਰ ਰੋਲ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੋਲੋਂ ਕੀਮਤਾਂ ਤਹਿ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ? ਇਹ ਹਨ ਉਹ ਸਵਾਲ ਜਿਹੜੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਉੱਠ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਉਹ ਸਵਾਲ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਅਤੇ ਅਮਲ ਦੇ ਦੋਹਾਂ ਪੱਧਰਾ ਤੇ ਹੀ ਹੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ।

ਵਿਗਿਆਨਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀਆ ਜੜ੍ਹਾਂ ਉਸ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੈਟਰਨ 'ਚ ਹਨ ਜਿਹੜਾ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਥੋਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ । ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਹੀ ਪੁਗਦੀ ਹੈ । ਹਰ ਖੇਤਰ ਅੰਦਰ ਫੈਸਲਾ ਕੁੰਨ ਰੋਲ ਉਹਨਾਂ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ । ਭਾਰਤੀ ਵਿਧਾਨ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਨੀਤੀਆ ਘੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੇ ਹੋਏ ਹਨ । ਸਨੱਅਤ ਲਾਉਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਲਾਈਸੈਂਸ ਦੇਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ, ਕੀਮਤ ਮਿਥਣੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲ ਹਕੀਕਤ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਤਾਂ ਉਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਿੰਨੇ ਕਿ ਕਈ ਦੇਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਮਿਊਂਸਪਲ ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਹਨ । ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਢਾਂਚਾ ਘੜਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ (ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਰਪਰਸਤ ਸਾਮਰਾਜੀਆਂ ਖਾਸ ਕਰ ਅਮਰੀਕੀਆ) ਦੇ ਪਸਾਰੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਮੁਥਾਜ ਬਣਾਕੇ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਸ਼ਾਂ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ । ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਈ ਆਰਥਿਕਤਾਂ ਸਿਰਫ ਲੰਗੜੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੂਲ੍ਹੀ ਵੀ ਹੈ । ਸਨੱਅਤ ਵਾਲੀ ਲੱਤ ਤਾਂ ਸਾਹਸੱਤਹੀਣ ਹੈ ਹੀ ਜ਼ਰਾਇਤ ਵਾਲੀ ਲੱਤ ਵੀ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣਾ ਪੂਰਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਦੇ ਅਸਮਰੱਥ ਹੈ । ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਫਸਲਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਹਾਈ ਢਾਂਚਾ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਜੇ ਖੰਡ ਤੇ ਕਪੜੇ ਦੀਆਂ ਮਿਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹਨ ਤਾਂ ਗੰਨੇ ਤੇ ਕਪਾਹ ਨੂੰ ਕੌਣ ਪੁੱਛੇਗਾ ? ਜਾਂ ਸਨੱਅਤਾ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਾਰਨ ਮੰਗ ਹੀ ਘੱਟ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਨਵੀਂਆ ਸਨੱਅਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਗਦੀਆਂ ਹੋਰਨਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਵਧਣ ਲੱਗੀ । ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਕਣਕ ਤੇ ਝੋਨੇ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ ।

ਸਨੱਅਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ 'ਚ ਕਣਕ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਰਗੜਾ ਲਗ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਥੇ ਇਸਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ ਦੇਣੀ ਘੱਟ ਦਿਲਚਸਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ । ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮੁਤਾਬਕ "ਇਸ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਆਟਾ, ਸੂਜੀ ਅਤੇ ਮੈਦਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆ 15 ਮਿਲਾਂ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 4 ਲੱਖ ਟਨ ਹੈ । ਇਕ ਅਨੁਮਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹਨਾਂ

ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਖਪਤ 20 ਲੱਖ ਟਨ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ 60 ਹੋਰ ਮਿੱਲਾਂ ਲਾਉਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ । ਪਰ ਇਹਨਾਂ ਲਈ ਲਾਈਸੈਂਸ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਲੈਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ । ਜੇ ਇਹ ਨਵੀਂਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਲਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ 32 ਲੱਖ ਟਨ ਅਨਾਜ ਅਤੇ ਉਸ-ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨੂੰ ਇਧਰ ਓਧਰ ਢੋਣ ਦੀ ਬੇਲੋੜੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ"

(ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸ ਪ੍ਰੈਸ 31 ਜੁਲਾਈ 86)

ਸੋ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਕਟ ਗਰਸਤ ਸਥਿਤੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵਾਸਤੇ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਹ ਕੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀ ਲੈਣ ਲਈ ਜੂਝਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਕਦੀਰ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵਲੋਂ ਆਪ ਹੀ ਘੜਨ ਲਈ ਜਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਕੇ ਮੁਖ ਤੌਰ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਾਸੀਆਂ ਤੇ ਟੇਕ ਰੱਖਕੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾ ਦੇ ਦਖਲ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਸਨੱਅਤੀਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਵੇ । ਅਜਿਹੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਨੱਅਤੀਕਰਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨੂੰ ਤੋੜਕੇ ਖੇਤੀ 'ਚ ਵੰਨਸਵੰਨਤਾ ਲਿਆਉਣੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ । ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਸਨਅਤੀਕਰਨ ਹੀ ਆਰਥਕਤਾ ਦੇ ਮੌਜੂਦ ਲੰਗੜੇਪਣ ਦਾ ਇਲਾਜ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਬਾਹਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਦੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅਜ਼ਾਦ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪਰਨਾਈ ਹੋਈ ਕੋਈ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਦੇਣ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਜਿਨ੍ਹਾ ਚਿਰ ਅਜਿਹੀ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਘੱਟ ਕਦੀ ਵੱਧ ਰੂਪ 'ਚ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਲੁਟ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣਾ ਹੀ ਪਵੇਗਾ । ⊙

ਅਜ਼ਾਦ ਤਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਖਾੜਕੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੈਰ ਕਬਾਇਲੀ ਕਤਲ

ਸਹੀ ਗੁੱਸਾ, ਗਲਤ ਰਾਹ

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿਚ "ਆਦਿਵਾਸੀ ਕੌਮੀ ਵਲੰਟੀਅਰ" (ਟੀ. ਐਨ. ਵੀ.) ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਇਕੱਲੇ ਦਸੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ 36 ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਬੰਗਾਲੀ ਹਨ, ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਇਸੇ ਸਾਲ 24 ਹਮਲਿਆਂ ਵਿਚ 72 ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ।

21 ਲੱਖ ਦੀ ਅਬਾਦੀ ਅਤੇ 10477 ਵਰਗ ਕਿਲੋ-ਮੀਟਰ 'ਚ ਫੈਲੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਰਾਜ ਵਿਚ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਕੇ ਵੱਸ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਸਥਾਨਕ ਵਸੋਂ ਘਟ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸੂਬਾ ਬੰਗਾਲੀ ਭਾਰੂ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਗਿਣਤੀ ਪੱਖੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਵਪਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਬੰਗਾਲੀਆਂ ਦਾ ਪੂਰਨ ਕਬਜਾ ਹੈ । ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਘਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੇਗਾਨੇ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੀ ਖਤਰੇ ਮੂੰਹ ਆਈ ਹੋਈ ਹੈ । ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਹ ਬੰਗਾਲੀ ਵੱਸੋਂ, ਰਾਜ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਗੁਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪੀਤੇ ਪਏ ਹਨ । ਇਸ ਗੁੱਸੇ ਨੂੰ ਜਥੇਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਿਜੋਇ ਹਰਖੰਵਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ 1978 ਨੂੰ 'ਆਦਿ-ਵਾਸੀ ਕੌਮੀ ਵਲੰਟੀਅਰ' ਨਾਂ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ । ਮੀਜ਼ੋ ਕੌਮੀ ਮੋਰਚੇ ਦੀ ਤਰਜ ਤੇ ਉਸਾਰੀ ਗਈ ਇਸ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਹਥਿਆਰ ਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਰਾਹੀ ਅਜ਼ਾਦ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਹੈ ।

ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕੌਮੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਗੁੱਸੇ ਦੇ ਸੋਮੇਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਦਰੁਸਤ ਰੁਖ 'ਚ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਬਰ ਨਾਲ ਦਬਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਮਾਰਕਸੀ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰ ਕੋਲੋਂ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਲਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਉਲਝੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮੰਗ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਿਥੇ ਮਾਰਕਸੀ ਹਕੂਮਤ ਦੇ ਲੋਕ ਦੋਖੀ ਤੇ ਜਾਬਰ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਦੇ ਜਰਜਰੇਪਣ ਨੂੰ ਵੀ ਉਭਾਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ।

ਗੈਰ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਇਹਨਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਪਿਛੇ ਟੀ ਐਨ ਵੀ ਦਾ ਮਕਸਦ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਡਰਾ ਧਮਕਾ ਕੇ ਇਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ । ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਜ਼ਾਦ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ । ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਟੀ ਐਨ ਵੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਆਦਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਨਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਨਾ-ਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਕਿਉਂਕਿ ਹਕੂਮਤੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਅਜ਼ਾਦ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਕੇਂਦਰੀ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਇਸ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੂੰ ਚਕਨਾਚੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਖਿੱਤੇ ਵਿਚ ਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਡਾਹੁਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਉਂ ਕਰਕੇ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਸ਼ਾਨੇ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ । ⊙

ਸਿੱਖ ਜਗਤ 'ਤੇ ਜਬਰ ਤੇ ਜ਼ਲਾਲਤ ਦਾ ਨਵਾਂ ਦੌਰ : 'ਮੁਕੇਰੀਆ ਹਾਈਡਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ'

ਤਲਵਾੜੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ

16 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 11 ਵਜੇ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ., ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਬੁੱਚੜਾਂ ਨੇ ਲਗਪਗ 30 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੇ "ਮੁਕੇਰੀਆਂ ਹਾਈਡਲ ਪਰੋਜੈਕਟ" ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਵਰਕਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਣਦੱਸੀਆਂ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਦ ਵਿਚ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਫਸਰਾਂ ਵਲੋਂ ਭਾਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨ 'ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕੁ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਪਰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲਏ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ । ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਵਲੋਂ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ' ਦੀ ਭਾਲ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਇਸਦੇ ਉਲਟ ਘਰੀਂ ਨਾ ਪਰਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ, ਪਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ-ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਹਕੂਮਤੀ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਹ ਦੀ ਅੱਗ ਧੁਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਤਲਵਾੜਾ ਟਾਊਨਸ਼ਿਪ ਅਤੇ ਪਰੋਜੈਕਟ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਗਠਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਖ਼ਤ ਨਿਖੇਧੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ ਤੇ ਬੁਲਾਈ ਹੰਗਾਮੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਾਂਝੇ ਪਰੈਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਬੇਸ਼ਕ ਲੁੱਟ ਮਾਰ ਅਤੇ ਕਤਲੋਗਾਰਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਪਸੰਦਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਰੱਤਾ ਭਰ ਵੀ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ—ਪਰ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਪਸੰਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰਕੂ ਭੜਕਾਹਟਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਭਾਈਚਾਰਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਾਂਝੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਿਸਾਲਾਂ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਇਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨਾਲ ਜੋ ਸਲੂਕ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਸਤਿਆਂ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਉਹ ਅਤਿਅੰਤ ਘਟੀਆ ਅਤੇ ਨਿੰਦਣਯੋਗ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਜਾਂ ਟਰੇਡ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਨੀਮ ਫੌਜੀ ਦਲਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇਸ਼ ਵਾਂਗ ਘੇਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਵਿਭਾਗੀ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮਜਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਬੱਸ-ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਸੁੱਟ ਕੇ ਅਣ ਦੱਸੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤ ਦੇ ਅਚਨਚੇਤ ਹੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਦਹਿਸ਼ਤ ਫੈਲਾਉਣ ਤੇ ਸਮੂਹ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਸ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਘੋਰ ਉਲੰਘਣਾ ਸਮਝਦੀਆਂ ਹਨ।"

ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਕਦਮ

ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਐਫ. ਅਤੇ ਬੀ. ਐਸ. ਐਫ. ਦੀ ਇਸ ਧਕੜਸ਼ਾਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ 17 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ ਨੰਬਰ I ਤੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ-ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਦਿਨ ਪਾਵਰ ਹਾਊਸ-II ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੜਤਾਲ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤੇ ਟੂਲ ਡਾਊਨ ਹੜਤਾਲ ਰਖੀ। ਵਰਕਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਰੋਹ ਕਰਕੇ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਨੇ ਨੱਠ ਭਜ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਰਕਰ ਛੁੜਾ ਲਏ। ਬਾਕੀ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਸਿੱਖ ਫਿਰਕੇ ਦੇ ਮਜਦੂਰਾਂ-ਮੁਲਾਜਮਾਂ ਤੇ ਜਬਰ ਵਿਰੁੱਧ ਸੰਘਰਸ਼ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਇਕ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਕਦਮ ਹੈ ਪਰ ਲੋੜ ਇਸਤੋਂ ਅਗਾਂਹ ਵਧਣ ਦੀ ਹੈ ਜਬਰ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘਾਈ 'ਚ ਸਮਝਣ ਦੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦਬਾਈ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾਬੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫੌਰੀ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਤਬਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿੱਸਲ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਜਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਚਾਨਣ ਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ ਅਜਿਹਾ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬੁਲੰਦ ਕਰਕੇ ਹੀ, ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾੜਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਨੂੰ ਫੇਲ੍ਹ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੇ ਜਬਰ ਦਾ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵੱਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਜਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਜਬਰ ਵਿਰੋਧੀ ਦਰੁਸਤ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਭਟਕ ਜਾਣ ਦੇ ਖਤਰੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

R. C. P. Publications

1. **Strategic Orientation** — **Price 3/-**
2. **Programme for Liberation of Punjabi Nationality** — **5/-**
3. **Defeat Communal Conspiracies of ruling classes** — **2/-**

Can be had from :— Editor Paigam, I-A Gole Market
Milap Road Jalandhar-144001

ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਬੇਪੜਦ

ਖੁੱਡਾ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਉਤੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਜੋ ਧਮੱਚੜ ਮੱਚਿਆ, ਉਸਨੇ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਰੰਗ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਪੜਦ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਕਤਲ ਕਾਂਡਾਂ 'ਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਾਰਦਾਤਾਂ ਦੀ ਹਰ ਜਮਹੂਰੀ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਲੋਂ ਨਿੰਦਾ ਹੋਈ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘ੍ਰਿਣਤ ਕਾਰਨਾਮਾ ਕਰਾਰ ਦੇਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੇ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈ। ਪਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਲੋਂ ਦਿਖਾਇਆ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੋਹ ਹੈ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਇਨਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰ ਕੋਈ ਸੋਗ । ਉਹ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਈ ਸਿਆਸੀ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਇਨਾਂ ਕਤਲਾਂ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾ ਕੇ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੰਡਣ ਅਤੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਫਿਰਕੇ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦਸ ਕੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਛੇ ਲਾਮਬੰਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿਚ ਸਨ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਗੁਨਾਹ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਉਪਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਪਾਗਲ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬੋਲੇ। ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਐਲਾਨ ਸੀ "ਸਾਨੂੰ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ, ਸਿੱਟੇ ਚਾਹੀਦੇ ਨੇ"। ਇਕ ਮਾਰਕਸੀ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਏਥੋਂ ਤਕ ਕਿਹਾ ਕਿ "ਅਜ ਸਾਡਾ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਸਿਰ ਝੁਕ ਰਿਹੈ।" ਬੁਖਲਾਹਟ 'ਚ ਆਏ ਮੈਂਬਰ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰ ਸਿੱਖਾਂ ਉਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਹੁਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨੰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਰੂਪ ਚ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਨਿਸੰਗ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਅਸੀਂ ਅੱਤਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਧਰੋਹੀ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ) ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਮਸਲ ਕੇ ਰਖ ਦਿਆਂਗੇ।" ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਫੁਲ ਚੜਾਉਂਦਾ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ "24 ਘੰਟੇ ਉਡੀਕੋ ਸਿੱਟੇ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਣਗੇ।"

ਜੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨੂੰ ਵਾਕਿਆ ਈ ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਤੇ ਦੁੱਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਨਵੰਬਰ'84 ਵਿਚ ਦਿਲੀ, ਕਾਨਪੁਰ, ਬੋਕਾਰੋ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ'ਤੇ ਹਾਜਰ ਹਾ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਲੁਟਮਾਰ ਵਿਰੁੱਧ ਮੂੰਹ ਚੋਂ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵੀ ਉਂ ਨਾਂ ਕੱਢ ਸਕੀ ? ਇਹਨੇ ਐਡੇ ਵੱਡੇ ਘੱਲੂਘਾਰੇ ਉਪਰ ਰਵਾਜਨ ਸ਼ੋਕ ਮਤਾ ਵੀ ਨਾ ਪਾਇਆ। ਇਸੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ, ਭਿਵੰਡੀ, ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਕਰਨਾਟਕ ਚ 24 ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ 'ਤੇ ਜਬਾਨ ਹੈ ਤਾਲਾ ਲਗ ਗਿਆ। ਅਰਵਲ, ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਪਰ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਕ ਕਤਲਾਂ ਉਤੇ ਇਹ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਕਿਉਂ ਦੜ ਵੱਟ ਗਈ ? ਹੁਣੇ ਹੀ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਫਿਰ ਕਤਲਾਂ ਤੇ ਲੁਟਮਾਰ ਕਰਨ ਉਪਰ ਇਸੇ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਕੋਈ ਝੰਜੋੜਾ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ? ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਉਪਰ ਕਦੇ ਕਿਸੇ 'ਮਾਰਕਸੀ' ਜਾਂ ਸੱਜੇ ਸੋਧਵਾਦੀ ਦਾ ਸਿਰ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਨਾ ਝੁਕਿਆ।' ਕਿਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਬੀ. ਜੇ. ਪੀ. ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਨਾ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਹੋਈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ 'ਦੇਸ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦਿਸਿਆ।'

ਗਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਪੂਰੀ ਤਰਾਂ ਫਿਰਕੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਸਭ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਹੱਕੀ ਘੋਲਾਂ ਨੂੰ ਖੂਨ 'ਚ ਡੋਬਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ ਦੇ ਆਹਰ 'ਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ⊙

ਭਾਰਤੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਪੁਲਸ ਵੀ ਫਿਰਕੂ

ਭਾਰਤੀ ਹੁਕਮਰਾਨ ਜਦ ਆਪ ਵਾਲ ਵਾਲ ਫਿਰਕੂਪੁਣੇ ਨਾਲ ਪਰੁੰਨੇ ਪਏ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਲਸ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੋਣਾ ਨਾ ਕੋਈ ਬਹੁਤੇ ਅਚੰਭੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਅਜ ਇਹ ਕਿਸੇ ਲਈ ਭੁਲੇਖੇ ਵਾਲੀ ਗਲ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਰਿਜਰਵ ਪੁਲਿਸ (ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ.) ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਕਿਰਦਾਰ ਉਂਝ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਸਲਮ ਫਿਰਕੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਗਿਆਂ ਦੁਰਾਨ ਬਹੁਤ ਵਾਰ ਨੰਗਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਜਦ ਉਹ ਖੁਦ ਮੁਸਲਮ ਫਿਰਕੇ ਵਿਰੁਧ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਵਾਲਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਤੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਵੀ, ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ 2 ਵਰਗਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਪੁਲਸ ਉਪਰ ਫਿਰਕੂ ਅਧਾਰ ਉਤੇ ਪੱਖਪਾਤ ਕਰਨ ਸਿਖ ਫਿਰਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜਾਇਜ਼ ਤੰਗ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਦੇ ਹੀ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬੰਗਲਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੇ, ਉਨਾ ਉਪਰ ਕਿਸੇ ਵਲੋਂ ਟਰੱਕ ਚੜਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ, ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ 'ਚ ਆ ਕੇ ਜਿਸ ਤਰਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਤੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਗਲ ਦਰਸਾ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਫੋਰਸ ਦਾ ਫਿਰਕੂਪੁਣਾ ਕਿਸ ਨੁਕਤੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਿਆ ਹੈ। ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਵਰਦੀ ਧਾਰੀ ਇਹਨਾਂ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਕਿਨਾ ਹੀ ਚਿਰ ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਖਰੂੰਦ ਪਾਇਆ ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਦੀਆਂ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਘਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ

ਜਾਨ ਮਾਲ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ? ਪਰ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿਚ ਇਹ ਘਟਨਾ ਨੰਗੇ ਚਿਟੇ ਰੂਪ 'ਚ ਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਵੀ, ਭਾਰਤੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅੰਦਰ ਗ੍ਰਹਿ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਨੇ, ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ, ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਗਰੋਹ ਦੀ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਪਿੱਠ ਠੋਕੀ ਕਿ "ਸੀ, ਆਰ ਪੀ. ਨੇ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਹੀਨਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਇਸ ਕੇਂਦਰੀ ਫੋਰਸ ਨੇ ਦਿਲੀ ਵਿਚ ਅਮਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਵਿਚ ਭਰਵੀਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ ।" ਗੈਰ ਫਿਰਕੂ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਤਾ ਇਹ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ,ਕੇਂਦਰੀ ਹਾਕਮਾਂ ਵਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਤਾਕਤਾਂ ਅੰਦਰ ਪਲ ਰਹੇ ਫਿਰਕੂ ਜਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੱਠੇ ਪਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ ? ⊙

'ਭਾਰਤੀ' ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੀ ਫਿਰਕੂ

ਇੰਦਰਾ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਲੋਂ ਸਤਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕੇਹਰ ਸਿੰਘ, ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਦ, ਹੁਣ ਇਸਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸਜਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਰਖਦੇ ਹੋਏ. ਇਸ ਕੇਸ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿਤਾ ਹੈ । ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਕੀਤੀਆਂ ਕੁਝ ਟਿਪਣੀਆਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤ ਇਨਾਂ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਫਿਰਕੂ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਉਘਾੜਿਆ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੇ ਟਿਪਣੀਆਂ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਗੌਲਿਆ ਜਾਣਾ ਪਰ ਇਨਾਂ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਹਿਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਫਿਰਕੂ ਤੱਤ ਨੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਮਹਾਨਤਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦੇ ਦਿਤਾ ਹੈ ।

ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਇਕ ਅਬਲਾ ਭਾਰਤੀ ਨਾਰੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ "ਇਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਔਰਤ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਇਕ ਵਹਿਸ਼ੀਆਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ।" ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਅਗੇ ਇਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਟਿਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਇਹੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਜੁੰਮੇਵਾਰ ਹਨ । ਕਿਉਂਕਿ ਉਨਾਂ ਵਲੋਂ ਇਕ ਮਹਾਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੜਕਾਇਆ ।

ਕੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਇਹ ਗਲ ਭੁਲ ਜਾਣਗੇ ਕਿ ਇਹ 'ਬੇਗੁਨਾਹ ਔਰਤ' ਉਹੀ ਹੈ ਜੀਹਦੇ ਰਾਜ ਦੁਰਾਨ 70ਵਿਆਂ ਵਿਚ 20 ਹਜਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਕਸਲੀ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭੁਨਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਤਸੀਹਾ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਬ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾ ਕੇ ਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮਨੁਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁਢੋਂ ਸੁਢੋਂ ਹੀ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮਰਾਠਵਾੜਾ, ਪਿਪਰਾ, ਪਾਰਸਬਿਗਾ, ਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਕ ਕਤਲ ਹੋਏ. ਭਿਵੰਡੀ, ਮੁਰਾਦਾਬਾਦ,ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ,ਮੇਰਠ,ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਆਦਿ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਮੁਸਲਿਮਾਂ ਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੰਗਿਆਂ 'ਚ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਤਲ ਹੋਏ, ਸਾਲ 1984 ਵਿਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਉਤੇ ਹਮਲੇ ਦੁਰਾਨ ਹਜਾਰਾਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰਿਆ ਗਿਆ, ਸੈਂਕੜੇ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ, ਕਿਸਾਨਾਂ, ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਕੀ ਜਦੋਜਹਿਦਾਂ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਅੰਨੇਵਾਹ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਤੇ ਸੱਥਰ ਵਿਛਾ ਦਿਤੇ ਗਏ । ਕੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਏਨਾ ਘਾਣ ਕਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਖੂਨ ਪੀਣੀ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਜੱਜਾਂ ਵਲੋਂ 'ਬੇਗੁਨਾਹ ਔਰਤ' ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਇਹ ਗੁਨਾਹ ਢੱਕੇ ਜਾਣਗੇ ਨਹੀਂ ! ਸਗੋਂ ਇਸ ਨਾਲ ਜੱਜਾਂ ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਪੱਖ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਢਕੌਂਜ ਨੰਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਲੁਟੇਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਹੋਰ ਨੰਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ।

ਦੂਜੀ ਗਲ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਦ ਦੰਗਿਆਂ ਲਈ ਸਤਵੰਤ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਘੋਸ਼ਤ ਕਰਨਾ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਫਿਰਕੂ ਜਹਿਨੀਅਤ ਨੂੰ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਹ ਇੰਦਰਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧੀਕੀਆਂ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੇਸ ਵਿਚ ਗਦਾਰ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਦੇਸ ਭਰ ਵਿਚ ਉਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤੁਅੱਸਬ ਤੇ ਨਫਰਤ ਭਰੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ । ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾਉਣ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਵਰੋਲੇ ਵਰਾਏ । ਏਸ਼ੀਅਨ ਖੇਡਾਂ ਸਮੇਂ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਜਲੀਲ ਕੀਤਾ । ਅੰਤ '84 ਵਿਚ ਫੌਜੀ ਹਮਲੇ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਮਕ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ, ਕਤਲੇਆਮ, ਲੁਟਮਾਰ ਤੇ ਜਾਬਰ ਦਾ ਵਹਿਸ਼ੀ ਚੱਕਰ ਚਲਾਇਆ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਸ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਖੰਡਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਚੁਕੇ ਦਰੁਸਤ ਕਦਮ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਦੇਸ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ । ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਨੇ ਸਿਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਲਈ ਜਮੀਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਖੁਦ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਨੇ ਜਿਸ ਨੇ ਸਿਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਕਤਲੇਆਮ ਵਿਚ ਹਿਸਾ ਲਿਆ । (ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਈ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਬੂਤ ਪਹਿਲੋਂ ਹੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਚੁਕੇ ਹਨ) । ਦੂਜਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਲੋਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਣ ਨਾਲ ਮਿਸਰਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਫੇਰ ਕੀ ਤੁਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ? ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਖਾਂ ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ 'ਵਿਚਾਰੇ ਬੇਗੁਨਾਹ' ਔਰਤ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ 'ਵਲੂੰਧਰੇ ਜਜਬਾਤਾਂ' ਨੂੰ ਲਈ ਫਿਰਦੇ ਸਨ । ਅਸਲ ਦੋਸ਼ੀ ਤਾਂ ਸਤਵੰਤ ਹੋਰੀਂ ਹਨ । ਇਸ ਤੋਂ ਵਧ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਰਾਜਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਤ ਭਲਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ⊙

ਚਿੱਠੀ ਪੱਤਰ

ਡਾਗੀਰੈਡੀਏ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਚਾਕਰੀ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸ ਬਾਰੇ ਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾਗੀਰੈਡੀ ਗਰੁੱਪ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ 'ਚੋ ਮੁੱਖ ਦੁਸ਼ਮਣ ਸਿੱਖ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਢਾਹੇ ਜਾ ਰਹੇ ਜਬਰ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਗ ਸੰਗਾਈ ਦੇ ਠੀਕ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਹਨ ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਗਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਪਾਣੀਆਂ ਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮਾਲਕੀ, ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਖੁਦਮੁਖ-ਤਿਆਰੀ ਆਦਿ) ਖਾਤਰ ਲੜਨਾ ਤਾ ਵੱਖ ਸਗੋਂ ਹਮਾਇਤ ਵੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਸਗੋਂ ਡੱਟਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰੇ ਆਮ ਚਾਕਰੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਇਕ ਮਿਸਾਲ 28 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਜਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਦੇ ਇਕ ਪਿੰਡ ਨੰਗਲਾ ਦੀ ਹੈ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਡਰਾਮਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਰਖਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੀਤਾਂ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨੰਗਲਾ ਵਿਖੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਉਥੇ ਕੁਝ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਨਾਗੀਰੈਡੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਫ਼ਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਤੂੰ ਕੌਣ? "ਮੈਂ ਖਾਹ ਮਖਾਹ।" ਸਾਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਕਿ "ਅੱਤਵਾਦੀ ਸਰਕਾਰ, ਜਾਲਮ ਇੰਦਰਾ, ਤੇ ਗਦਾਰ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗੀਤ ਨਾਂਹ ਗਾਇਓ, ਅਖੇ ਜੋ ਗੀਤ ਗਾਉਣੇ ਹਨ ਪਹਿਲਾ ਸਾਥੋ ਪੁੱਛ ਕੇ ਫਿਰ ਗਾਇਓ।" ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ (ਨਾਟਕ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ) ਨੌਜੁਆਨਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾ ਉਹਨਾਂ ਸਾਨੂੰ ਗੀਤ ਗਾਉਣ ਦੀ ਖੁਲੀ ਇਜਾਜਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਗੀਤ ਗਾਏ ਮਹਿੰਗਾਈ ਆਦਿ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰ ਜਦੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ "ਇੰਦਰਾ ਬਾਡੀ ਗਾਰਡਾਂ ਰੋੜੀ ਚਾਂਦੀ ਰਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਮੋੜੀ" ਗੀਤ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਨਾਗੀਰੈਡੀਏ ਬੁਖਲਾਹਟ 'ਚ ਆ ਗਏ ਤੇ ਉਨਾਂ ਸਪੀਕਰ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਕੱਟਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਤੇ ਕੈਬਨ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਤਾਰਣ ਲੱਗੇ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਦਰਸ਼ਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁਛਿਆ ਕਿ "ਕਿਉਂ ਬਈ ਲੋਕੋ ਗੀਤ ਲਗਾ ਦੇਈਏ" ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ "ਹਾਂ" ਦੀ ਉੱਚੀ ਅਵਾਜ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਦੇ ਬਾਲਕਿਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਸ਼ੋਰ ਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਾਨੂੰ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਉਤਾਰਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ ਕੀਤੀ ਉਸੇ ਹੀ ਵਕਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਰੋਸ ਵਜੋਂ ਪੰਡਾਲ 'ਚੋ ਉਠ ਖੜੇ ਹੋਏ। ਤਾਂ ਇਕ ਦਮ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (ਏ. ਆਈ. ਆਰ. ਐਸ. ਐਫ.) ਦੇ ਕਾਰਕੁੰਨਾ ਨੇ ਸਟੇਜ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇਹ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ "ਲੋਕੋ ਬੈਠ ਜਾਓ ਇਹੀ ਗੀਤ ਲੱਗੇਗਾ।" ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬੈਠ ਗਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੀਤ ਗਾਇਆਂ ਤਾਂ ਹੌਸਲੇ ਵਜੋ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਫੀ ਇਨਾਮ ਆਦਿ ਦਿੱਤਾ।

—ਵੱਲੋਂ ਗੀਤਕਾਰ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਯੂਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਸ਼ਹੀਦ ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਸੁਨਾਮ
ਨਾਇਬ ਸਿੰਘ ਯੂਨਿਟ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ P.S.U.
(A. J. R. S. F.)

ਪਿਆਰੇ ਮਾਲੀ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ

ਮੇਰੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨੂੰ ਲਾਲ ਸਲਾਮ ਸਮਝਣਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ "ਵਿਸ਼" ਕਰਨ ਨਾਲ ਮੈਂ ਆਪਣ ਬਾਪੂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਦਾਹੜੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਥਾਂ ਪੂਰਨ ਦਾ ਗਲਤ ਉਪਰਾਲਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਵੈਸੇ ਮੈਂ "ਲਾਲ ਸਲਾਮ" ਨਾਲ ਓਤ ਪੋਤ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਇਕ ਸਿੱਖ ਦੀ ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਕ ਸੱਚੇ ਲੈਨਿਨਵਾਦੀ ਦੀ "ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ" ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਲੈਨਿਨ ਦੇ ਥੀਸਜ਼ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗੋਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਓ ਜੋ ਉਸਨੇ "ਮਜ਼ਲੂਮ ਕੌਮਾਂ" ਬਾਰੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਲੈਨਿਨ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 100 ਕੁ ਲੇਖ ਲਿਖੇ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦਿਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਪਿਛ-ਲੱਗ ਅਤੇ "ਅਨਪੜ੍ਹ" ਕਾਮਰੇਡ ਲੈਨਿਨ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮਲਹੋਤਰੇ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਵਰਗੇ 'ਕਾਮਰੇਡਾਂ' ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਲੈਣਗੇ. ਲੈਨਿਨ ਦਾ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਮਸਾਲਾ "ਪ੍ਰੋਲਤਾਰੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀਵਾਦ ਬਾਰੇ" ਕਿਤਾਬ 'ਚ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ 'ਚ ਰੱਖਕੇ, ਲਿਖਕੇ ਅਤੇ ਬੋਲਕੇ ਸਮਝਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਬਾਕੀ ਪੇਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਖੂਬ ਹੈ।

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਬੰਬੀਹਾ ਭਾਈ,
ਫਰੀਦਕੋਟ

ਪਿਆਰੇ ਕਾਮਰੇਡ

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਤਾਬਚੇ "ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ" ਦਾ ਹੈਦਰਾਬਾਦ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਪਰਚੇ "Free Nations" 'ਚ ਰੀਵੀਊ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। Forum for Research on Tamil Nadu (ਤਾਮਲਨਾਡੂ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਲਈ ਮੰਚ) ਦੇ ਕਾਮਰੇਡ ਗੁਨਾ ਸਲੀਮ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਰੀਵੀਊ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਕਿਤਾਬਚੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇਛਾ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਕਿਤਾਬ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਫੌਰੀ ਭੇਜ ਦੇਣੀ। ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਪਰਵਾਨ ਕਰੋਗੇ ਅਤੇ ਲੋੜੀਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋਗੇ।

(ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ 'ਚ ਅਨੁਵਾਦ)

ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਮਰੇਡ
ਗੋਪੀਨਾਥ ਮੈਪਾਇਲ
(ਕੇਰਲਾ)

ਸਾਥੀ ਸੰਪਾਦਕ

ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੋ ਕਿ ਪੈਗਾਮ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਾਰੇ, ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਕੌਮਾਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਅਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਮਸਲੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਰੇ ਇਕ ਨਵੀਂ ਨਰੋਈ ਸਮਝ ਲਿਆਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਸਨੇ ਨਾ ਕੇਵਲ ਲੜਾਕੂ ਧਿਰਾਂ 'ਚ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸਗੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਤਹਿਲਕਾ ਮਚਾ ਦਿਤਾ।

ਪਰ ਜਿਥੇ ਤੁਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਹਾਲਤਾਂ ਦਾ ਠੋਸ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆਉਣ 'ਚ ਵਧੀਆ ਕਦਮ ਪੁਟਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਫਰੰਟਾਂ 'ਤੇ ਚਲ ਰਹੇ ਘੋਲਾਂ ਦੀਆਂ ਰੀਪੋਰਟਾਂ ਛਾਪਣ 'ਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋ। ਕਿਉਂ ਕਿ ਇਕ ਇਨਕਲਾਬੀ ਪਰਚੇ ਨੇ ਜਿਥੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਲਹਿਰਾਂ ਅਗੇ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੁਆਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਚਲ ਰਹੇ ਜਨਤਕ ਘੋਲਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਛਾਪ ਲਾਉਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਸਿਰਫ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਫਰੰਟ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਣ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵੱਲ ਹੀ ਦਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਡੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਜ਼ਮਹੂਰੀ ਲਹਿਰ 'ਚ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਥਾਂ ਹੈ, ਪਰ ਪੈਗਾਮ 'ਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਤਕਨੀਕੀ ਨੁਕਸ ਕਾਰਣ ਇਹ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਗਾਇਬ ਹਨ।

5 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਮੋਗੇ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (AIRSF) ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (ਜ: ਜਤਿੰਦਰ) ਨਾਲ ਮਿਲਕੇ ਰੀਗਲ ਸਿਨਮੇ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਗੇ ਸ਼ਹਿਰ 'ਚ ਪੰਜਾਬ ਮਸਲੇ ਨਾਲ ਜੋੜਕੇ ਨਾਅਰੇ ਲਿਖੇ, ITI ਮੋਗੇ 'ਚ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਵੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸੀ ਕੈਦੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਬਾਗੀ ਫੌਜੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਝੂਠੇ ਪੁਲਸ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਨਿਰਦੋਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਦੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ।

2. ਬੱਸ ਕਿਰਾਇਆ 'ਚ 35 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਦਿਨ 17 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਯੂਨੀਅਨ (AIRSF) ਦੇ ITI ਅਤੇ ਕਾਲਜ ਸੁਨਾਮ ਯੂਨਿਟਾਂ ਨੇ ਟਰੈਫਿਕ ਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। PSU (ਜਤਿੰਦਰ) ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਸੱਦੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ। 300 ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ITI ਦੇ ਗੇਟ ਸਾਹਮਣੇ ਸੜਕ ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿਆਰ ਖੜੀ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਸ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਉਪਰ ਆ ਝਪਟੀ। ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸੀ. ਆਰ. ਪੀ. ਦੇ ਭੂਤਰੇ ਹੋਏ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਨੇ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਆਗੂ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟਰਾਂ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਦਿਤੀ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੋੜਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਡੀ. ਐਸ. ਪੀ. ਦੇ ਤਾਹੜ ਦੇ ਕੇ ਚਪੇੜ ਜੜ੍ਹ ਦਿਤੀ। ਬੱਸ ਫਿਰ ਕੀ ਸੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਜੋ ਵੀ ਹੱਥ ਆਇਆ ਉਹ ਪੁਲੀਸ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਵਾਂਗ ਵਰਸਾ ਦਿਤਾ। ਹਥਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਮਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਭੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਖੂੰਜੇ ਲੱਗ ਗਈਆਂ। ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟਰਾਂ ਅਤੇ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ PSU (ਜਤਿੰਦਰ) ਨੂੰ ਜਖਮੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਖਿਲਾਫ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਫਿਰ ਇੱਟਾਂ ਰੋੜਿਆਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਕਚਹਿਰੀਆਂ ਤੱਕ ਜੋਸ਼ ਭਰਪੂਰ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੁਜਾਹਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ITI ਦੇ ਯੂਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ CIA ਬਰਾਂਚ ਵਿਚ ਬੇਥਾਹ ਜ਼ਬਰ ਢਾਹਿਆ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਨੇ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਪੁਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਇਸ ਜਵਾਬ ਨੇ ਪੁਲਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਮਮੋਸ਼ ਕਰ ਦਿਤਾ ਕਿ "ਮੇਰੇ ਗੋਲੀ ਮਾਰੋ, ਪਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਾਂਗਾ।"

ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸੰਸਥਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪੁਲੀਸ ਦੇ ਸਖਤ ਪਹਿਰੇ ਲਾ ਦਿਤੇ। ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਸ਼ਹੀਦ ਊਧਮ ਸਿੰਘ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਈਆਂ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਸਦਕਾ SDM ਨੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਆ ਕੇ ਪੁਲੀਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਤਾ। ਉਧਰੋਂ ਬਠਿੰਡਾ ਜੋਨ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਚ ਲਾਠੀਚਾਰਜ ਖਿਲਾਫ ਰੋਸ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਪਿੰਡ ਛਾਜਲੀ ਵਿਖੇ 500 ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 'ਚ ਰੈਲੀ ਹੋਈ। ਜਮਹੂਰੀ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭਾ, ਟੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਮਤੇ ਪਾਏ।

6 ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚੋਂ ਆਏ ਤਿੰਨੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਦੋਨਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਚ ਰੋਹ ਭਰਪੂਰ ਰੈਲੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ। ਪੁਲੀਸ ਕੇਸ ਵਾਪਸ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਸ ਘੋਲ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਖੜਿਆਲੀ ਤੇ ਬਸਾਖਾ ਧੜੇ ਜੋ, ਪੀ. ਐਸ. ਯੂ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਤਾਰ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਸਲੇ 'ਤੇ ਸਾਂਝੀ ਸਰਗਰਮੀ ਨੂੰ ਦੋ ਟੁੱਕ ਰਦ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਲਤਾਂ ਨੇ ਸੁਨਾਮ 'ਚ ਪੀ ਐਸ ਯੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਸਰਗਰਮੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰ ਦਿਤਾ। ਇਹ ਵੱਖਰੀ ਗਲ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪੁਲੀਸ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਤਾਂ ਖੜਿਆਲੀ ਧੜੇ ਦਾ ਆਗੂ ਜਗਪਾਲ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਸ ਉਪਰ ਰੋੜੇ ਨਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਨਸੀਹਤ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਨਾਮ ਤੋਂ ਇਕ
ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਪਾਠਕ

ਮਾਲਕ ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਮਾਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮਾਲੀ ਨੇ ਬਰਜਿੰਦਰਾ ਪ੍ਰਿੰਟਰਜ਼, ਫਗਵਾੜਾ ਗੇਟ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਛਪਵਾਕੇ, 1 ਏ, ਗੋਲ ਮਾਰਕੀਟ, ਮਿਲਾਪ ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ।

ਅੱਜ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਤਰਥੱਲੀਆਂ ਭਰੇ ਦੌਰ 'ਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰ ਰਿਹਾ ਹੈ / ਜਦੋਂ ਸੰਸਾਰ ਸਾਮਰਾਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਹੀ ਵਜੂਦ ਸਮੋਏ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦੇ ਤਿੱਖੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਤਿੜਕ ਰਿਹਾ ਹੈ / ਜਦੋਂ ਦਰਜਨਾਂ ਹੀ ਤਾਜ ਰਾਹਾਂ 'ਚ ਰੁਲ ਰਹੇ ਹਨ / ਜਦੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਾਮਰਾਜੀ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਰੂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦੀ ਭੱਠੀ ਵਿਚ ਝੋਕ ਸਕਦੇ ਹਨ / ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਘਰਾਂ ਅੰਦਰ ਬਗਾਵਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਰੂੰਬਲਾਂ ਫੁਟ ਰਹੀਆਂ ਹਨ /

ਜਦੋਂ ਚੀਨੀ ਸੋਧਵਾਦੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਓ ਜ਼ੇ-ਤੁੰਗ ਦੀ ਕੀਤੀ ਭਵਿੱਖ ਬਾਣੀ ਕਿ, "ਜੇ ਸੋਧ-
ਵਾਦੀਏ ਚੀਨ ਵਿਚ ਹਕੂਮਤ 'ਤੇ ਭਾਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਚੀਨੀ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਲੈਣ ਦੇਣਗੇ," ਅੱਖਰ ਅੱਖਰ ਸੱਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਸਮੁੱਚੇ ਚੀਨ ਵਿਚ ਇਨਕਲਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਮੁਜ਼ਾਹਰੇ ਕਰਕੇ ਤੇਂਗ-ਸ਼ਿਆਓ ਸੋਧਵਾਦੀ ਜੁੰਡੀ ਦਾ ਨੱਕ 'ਚ ਦਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਾਮਰਾਜੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਪੱਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੌਮੀ ਮੁਕਤੀ (ਨਵਜਮਹੂਰੀ) ਇਨਕਲਾਬ, ਇਨਕਲਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਦਸਤਕ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਜਦੋਂ ਖੁਦ 'ਭਾਰਤ' ਦੇਸ਼ ਦਾ ਬੋਦਾ ਜਰਜ਼ਰਾ ਢਾਂਚਾ ਚਰਮਰਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੇਸ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਡੂੰਘੇ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਧਸਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਦੀ ਸਾਖ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ । ਹਾਕਮ ਜਮਾਤਾਂ 'ਚ ਅੰਦਰੂਨੀ ਖਹਿ ਭੇੜ ਤਿੱਖਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਆਮ ਸਿਆਸੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰਾਜ ਕਰਨ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਦ ਹਕੂਮਤ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਜਨੂੰਨ ਭੜਕਾ ਕੇ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਧਾਰਮਿਕ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀਆਂ ਤੇ ਦਲਿਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਬਰ ਸਹਿਣ ਦੇ ਸਬਰ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਨਕੋ ਨੱਕ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਟੱਕਰ ਨੂੰ ਮਾਓ ਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਦੇ "ਲੋਕਯੁੱਧ ਦਾ ਰਾਹ' ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪੂਰੇ 2J ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਨ ਆਗੂ ਮਾਓ-ਜ਼ੇ-ਤੁੰਗ ਵਲੋਂ ਇਸ ਮਾਨਸ ਖਾਣੇ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ, ਮਾਨਵੀ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਰਹਿਤ ਲੁਟੇਰੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵਾਂ ਨਰੋਆ ਸੰਵੇਦਨ ਸ਼ੀਲ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਲੋਕ ਪੱਖੀ-ਜਾਤ ਰਹਿਤ, ਜਮਾਤ ਰਹਿਤ ਸਰਬ ਸਾਂਝਾ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਪ੍ਰੋਲੇਤਾਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਵੀਹਵੀਂ ਵਰੇਗੰਢ ਅਤੇ ਮਾਓ ਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਦੇ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣੇ ਦੀ ਦਸਵੀਂ ਬਰਸੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਕਾਮਰੇਡ ਮਾਓ ਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਦੀ ਯਾਦ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਝਣਝਣੀਆਂ ਛੇੜ ਰਹੀ ਹੈ । ਇਤਿਹਾਸ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟੀ ਗਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇਕ ਨਵੇਂ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਹੁਲਾਰ ਵਿਚ ਹਨ । ਇਸੇ ਅਹਿਸਾਸ 'ਚ ਮਾਓ ਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਦੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਇਨਕ-
ਲਾਬੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਵਿਰਸਾ ਬਨਾਉਣ ਲਈ 'ਇਨਕਲਾਬੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀਵਾਦੀ ਲਹਿਰ' ਦੇ ਸੁਰਖ ਝੰਡੇ ਹੇਠ 'ਮਾਓ ਮੁਹਿੰਮ ਕਮੇਟੀ' ਵਲੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ।

"ਮਾਓ ਜ਼ੇ ਤੁੰਗ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ"

ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਇਕ ਸੈਮੀਨਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਸੈਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਸੇ ਦਿਨ ਇਨਕਲਾਬੀ ਨਾਟਕਾਂ, ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਪਰੋਗਰਾਮ ਹੋਵੇਗਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਬਾਰੇ ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮ ਅਤੇ ਸਲਾਈਡ ਸ਼ੋ ਵੀ ਦਿਖਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ।

ਨੋਟ : ਸਮਾ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਬਾਦ ਵਿਚ ਪਰੈਸ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ । ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਪੈਗਾਮ ਦੇ ਐਡਰੈਸ ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ ।

BOOK POST PRINTED MATTER
TO

PAIGAM, 1 A, Gole Market,
Milap Road, JALANDHAR 144001